

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200770

UNIVERSAL
LIBRARY

ತುತೂರಿ.

ಶ್ರೀಮಾನ್ ಗು. ಭೀ. ಚೋರಿ.

ಎಮ್. ಎ. ಬಿ. ಟಿ. ಆವರ

ಮುನ್ನುಡಿಯೊಡನೆ.

(ಪಂಚಾಕ್ಷರಯ್ಯ ಹಿರೇಮಠ)

೧೯೩೭.

ಬೆಲೆ ಎಂಟು ಆಣೆ.

(All rights reserved)

ಮುದ್ರಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಕರು :--

ಚೆನ್ನ ಬಸವಸ್ವಾಮಿ ವಿರುಪಾಕ್ಷಾರ್ಯ ಹಿರೇನುತ,

ಕರ್ನಾಟಕ ಬಂಧು ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್ ಗದಗ.

ಮುನ್ನಡಿ .

- - - - -

ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಮುನ್ನಡೆಯನ್ನು ಒರೆಯುವದೆಂದರ ಕವಿಗೆ ಕೈಗನ್ನಡಿ
ಯನ್ನು ಹಿಡಿದಂತೆಯೇ. ಕವಿಯ ಪ್ರತಿಭಾ, ಶೈಲಿ, ವಿಷಯಸಂಗ್ರಹ,
ಅನುಭವ ಅರ್ಥಾಂತೆ ಅವನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿ ಕಾವ್ಯದ
ರಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವು. ಪಕ್ಕಕವಿಯಲ್ಲ, ಒಂದುದೀತಿ
ಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ, ಈ ಪ್ರಯತ್ನವು ಸುಲಭವು. ಅವಕ್ಕೆ ಕವಿಯಲ್ಲ
ಈ ಕಾರ್ಯವು ಹಚ್ಚು ಕಠಿಣವಾದದ್ದೆಂದು ನನ್ನ ಮನವರಿಕೆಯು.

ಅದುದರಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬೇಡ ಬೇಡ ಅಂಗ ಕವಿಗಳ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಯತ್ನವನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಅರ್ಥಗಳಿದ್ದರೂ, ಮುಂದೆ ಅವರು ಮಹಾ ಕವಿಗಳಾದರು. ಎಷ್ಟೋ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಕವಿಗಳ ಹೊದಲು ಬರೆದು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತಕಂಠದಿಂದ ಹೊಗಳಿದ್ದರೂ ಮುಂದೆ ಆ ಕವಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದವು. ಯಾಕಂದರೆ ಅರಳಿದ ಹೂವಿನ ನಾಸನೆಯನ್ನೂ ವರ್ಣವನ್ನೂ ಮನದೊಳೆ ಅನುಭವಿಸಬಹುದು. ಅರಳಿದ ಹೂವಿಗೆ ಇಂತಹ ವಾಸನೆಯೂ, ಬಣ್ಣವು, ಸೌಂದರ್ಯವು ಮುಂದೆ ಬರುವವು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸುಲಭವಾದ ಮಾತು. ಮೊಗ್ಗಿಯೂ ಬಾಡಬಹುದು ಕಲ್ಪುಬೀಳಬಹುದು ಇಂತಹ ಕವಿಗಳ ಭವಿಷ್ಯವು ಗೂಢವಾಗಿರುವುದು.

ಆದರೂ ಉನ್ನತವೃತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕಾವ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಹ “ ಭಂಗಾರ ಮುಚ್ಚುವು ಮುಚ್ಚಿರುವುದು. ” ಅದರಿಂದ ಒಳಗಿನ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಈ ಯುವಕ ಕವಿಯಲ್ಲಿ ಧಳಧಳ ಹೊಳೆಯುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಸರಿಸಿವೆ.

ಧಾರ್ಮಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕುಂದುಕೂರತೆಗಳು ಈ ಯುವಕನ ಮನಸಿಗೆ ಹತ್ತಿ, ಅವನು ಒಂದು ಬಂಡನ್ನೇ ಎಬ್ಬಿಸಿದ್ದಾನೆ. “ ಅಪ್ಪಹೇಳುವದೆಲ್ಲ ಮೇರುಪರ್ವತವಂತೆ | ಮೂರನಡೆ ವರಿಗೆಲ್ಲ ನರಕಸಿದ್ಧವೆ ಅಂತೆ ” “ ಯುವಕರೆಲ್ಲರ ಧರ್ಮ ಅವಿಚಾರವ ಹುದಂತೆ ”! ಬಡವನಗೋಳು, ಧರ್ಮದ ಆಡಂಬರ, ರಾಜಕೀಯ ಅನ್ಯಾಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ಶಿಕ್ಷಣದ ನಿಷ್ಫಲತೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಭರತಭೂಮಿಯು ದೆಬ್ಬಿತ್ತೆಂದ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳಂತೆ, ನಿರ್ವಿಣ್ಣು ವಾಗಿವೆ. ಈ ವಿಷಣ್ಣತೆಯಿಂದ ಎದ್ದೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಧರ್ಮ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾಮಾ

ಜನಕರು ಬೀಕಾಗಿವೆ. ಈ ಯುವಕನು ಈ ದುಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಕಸಿವಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಸಿಟ್ಟುಸಿರು ಇದು. ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಬಂದು ಎಬ್ಬಿಸುವ ತುತ್ತೂರಿ ಇದು.

ಜನಸಾಮಾನ್ಯತೆಯ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಕೀಳು ಕವಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ಬೀಕಾದ ರಾಜಕೀಯ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬುವಂತೆ, ಈ ಬಾಲಕನಿಯು ಸಹ ರಾಜಕೀಯ ತಂತ್ರಗಳನ್ನೇ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಮೂಟೆ ಹಲವೆಡೆ ಕಾವ್ಯದ ಅಭಾಸವನ್ನು ಸಹ ಮಾಡಿರುವನು. ಆದರೂ “ ನನ್ನೆಡೆಯ ದನಿ ನುಡಿಸಿರುವ ಮೂವಿಸಿವೆ ” ಅಂದಿರುವ ಅದರಲ್ಲಿ ಸಹಜಕತೆ ಸರಳತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅ ಕುಂದು ಅಷ್ಟು ವಡೆದು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಕವಿಯ ಆಶೆಯೂ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯೂ ಉದ್ಭವ ಮತ್ತು ಉದಾತ್ತವಾಗಿರುವವು. “ ಕವಿಕಂಠೀರವರ ಕೀರ್ತಿಯನೆ ಬಯಸಿಲ್ಲ ... ಜೀವ ನಮಸಿರುಛಾವದಿ ಜೀರತು ಹಾಡಿದುದು. ”

ಸಹಜವಾದ ಶಬ್ದರಚನೆ, ತಡೆದುನಿಲ್ಲದ ಕಾವ್ಯದ ಓಘ, ವಿಚಾರದ ಪೊಳಪು ಇವುಗಳಿಂದ ಈ ಕವಿಯ ಪುಟ್ಟ ಕಾವ್ಯಗಳು ಹಲವು ಸ್ತಳಗಳಲ್ಲಿ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿರುವವು. ಹಲಕೆಲವು ಕಾವ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಂಖ್ಯಾ ಪೂರ್ತಿಯೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಯಾವಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಯುವಕನ ಅದರ್ಶಕವಿಗಳ ಆರಾಧನೆಯು ಬಹಳ ಚನ್ನಾಗಿ ಆಗಿರುವದು. ಆಧುನಿಕ ಕವಿಗಳ ಬೆಡಗು, ನುಣುವು ಇವನಲ್ಲಿ

ಇಳಿದುಬಂದಿವೆ. ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ತುತಿಯ ಬಹುಭಾಗವು ಹೊಲಕ್ಕೆ
ಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಅನುಕ್ರಮಗಿಂತ ಸ್ವಕತಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಲಿವೆ
ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಗದಗ.
ವೈರಾಖ ಶುಭ ೧೨
ಶಕೆ ೧೮೫೯

}

ಗು. ಭೀ. ಜೋಲಿ,

— ೨ — ೨ — ೩

ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಕವ
ಕೂಗದ, ಕಟ್ಟುಗಳ
ವೆಡ್ಡುನೂಸಿರು
ಶ್ರೀ. ಪೊಕ್ಕಪೊಟಿ
ಅಂದಾನವನವಂಗೆ
ಅಭಿನಂದನೆಗಳು !

ಕಾವ್ಯಪ್ರಿಯಾದ
ನನ್ನ
ಅಣ್ಣನಿಗೆ
ಅರ್ಪಣ.

ಹೆರಿವಿಡಿ.

೧	ಸಿಂಹ ಬಗೆ	೧೦೦
೨	ನನ್ನ ಕವಿತೆ	೨
೩	ಕುಸುಮ ಕೂಗು	೪೦
೪	ಮರಾಠಿ	೬೦
೫	ಬಿದ್ರೆ ಬಾ ! ಬಾ !	೮-೧೦
೬	ಬಿದ್ರೆ ಬಾ ! ಬಾ !	೧೦
೭	ಭೂಲೋಕ ಯುಸುಲೋಕ	೧೦-೧೨
೮	ಭೂಕಂಠ	೧೪-೧೫
೯	ಜೊಂಬರಾಟ	೧೬-೧೭
೧೦	ಸುಂದರವ	೧೮-೧೯
೧೧	ಕೆಂಪುಗಂಗೆ ಹಬ್ಬ	೨೦
೧೨	ಶಾಳಯಮರಾಠಿ	೨೧
೧೩	ಚತುರ ಅಂಗಡಿ	೨೨-೨೪
೧೪	ಸುಗಂಧದೊಡೆಯನ ಬಿಂಕ	೨೫-೨೬
೧೫	ಕಾಣ	೨೭
೧೬	ಕಾಣ ಅಂಬಾ ಅನ್ನುತ್ತಿದ	೨೮
೧೭	ತೇರು	೨೯
೧೮	ಬಾರಕೋಲು	೩೦
೧೯	ಬೀಳ್ ಕುಸುಮ	೩೧-೩೨

೨೦	ಸೀತಾದೇವಿಯ ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶ	೩೬—೪೦
೨೧	ಭಿಕ್ಷುಕೆ	೪೧—೪೬
೨೨	ಧರ್ಮ	೪೭—೪೮
೨೩	ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಾಟ	೪೯—೫೦
೨೪	ಜೀಂದ್ರೆಯವರ ಗರಿ	೫೧—೫೨
೨೫	ಗಂಡಸಿನ ಹೂಂಕಾರ	೫೩—೫೪
೨೬	ಸುಖದುಃಖ	೫೫—೫೬
೨೭	ಗೆಲೆಯನ ಗಂಡುಮಗು	೫೭—೫೮
೨೮	ನಾದಭೇದ	೫೯—೬೦
೨೯	ತುತೂರಿ	೬೧—೬೨
೩೦	ಕೊನೆಯಾಶೆ	೬೩

ಸರಸ್ವತಿಗೆ.

ತಿಳಿಗೊಳದ ತೀರದಿಹ ತನಿಗಲ್ಲ ಗದ್ದುಗೆ-
ಯನೇರಿ ಸರದ ಸುಯ್ಯನೆ ರ್ಲತಿಯಲ್ಲಿ
ಕೋಕಿಲ, ಶುಕ, ರವಂಗಳ ಹಿಮ್ಮೇಳದಲಿ
ನವಿಲು ಸ್ವತ್ತಕೆ ತಾಳ ಮೇಳೈಸಿ
ವೀಣಾತರಂಗ ತನ್ಮಯಳೆ ತಾಯ
ತರವೇನೆ ನಿನಗೀಪರಿಯು ?
ಕನ್ನಡ ತಾಯ ತಾಪತ್ರಯಂಗಳಂ
ಎವೆಯಿಕ್ಕದನುದಿನ ನೋಡಿ ನೋಡಿ
ಸಂಗೀತ ಸಾಗರದೀಜುಬಿದ್ದೇಳುತಿಹ.
ದೇವಿ, ಸರಸ್ವತಿದೇವಿ, ವಾಗ್ಗೇವಿ,
ಬ್ರಹ್ಮದೇವನರಾಣಿ, ವೀಣಾಪಾಣಿ,
ಕೀರ್ವಾಣಿ, ಕವಿಶ್ರೀಣಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ
ನಿನ್ನ ನಾನನವರತ ಭಜಿಸಲೇಕೆ ?
ಸಪ್ತಸಾಗರಗಳಭಿಷವಂ ಗೈದು
ಮೂರ್ತ ಮಾತಾಂಡ ಚಂದ್ರಮತೀಡಿ
ಕಾನನೋದ್ಯಾನ ಕುಸುಮಗಳ ಚೆಲ್ಲಿ
ಸುಪ್ರಭಾತ ಸುಮಂಗಲ ಪಾಡಿ
ಕುಣಿದು ಕೊಂಡಾಡಿ ಪೂಜಿಸಲೇಕೆ ?
ಬಾ ಹೊರಗೆ ವೀಣೆಯನಿಟ್ಟು ವಿಶ್ರಾಂತಿ
ಕೊಟ್ಟು, ಕೆಲಕಾಲ ಖಡ್ಗವಾಣಿನಿಯಾಗಿ.

ಮಲ್ಲಗಚ್ಚಿಯ ಹಾಲೆ ಬಾ ಬೆಂಗಾವಲಾಗಿ.
 ಮೂಜಗಕೆ ಗಂಡ ಭೇರುಂಡ ಗಾಂಡೀವಿ--
 ಪುತ್ರಾಭಿಮನ್ಯು ಚಕ್ರವ್ಯೂಹವನೆ
 ಭೇದಿಸಿದ ಬಾಣದ ಶಕ್ತಿ ಬಹುದೆನ್ನ
 ಗಲುಗಿಗೆ. ಮೌಢ್ಯಕೋಟಿಯ ಕೆಡಹಿ
 ನಾಡಗುಡಿ ಕಟ್ಟುವೆನು. ಕನ್ನಡ ತಾಯಿ
 ತಣಿಸುವೆನು. ನುಡಿದೇವಿ ನುಡಿಸಾಗ
 ನಿನ್ನ ವೀಣೆಯನು ತೋಪದಾಕಾಶದಲಿ.

ನನ್ನ ಕವಿತೆ.

ಬಿಚ್ಚುಗನ್ನಡದಿ ಬರವ ಕವಿತೆಗಳ ಕಂಡು
ಕಟ್ಟಳೆಗೆಟ್ಟ ಕುಲಗೇಡಿಯೆಂಬಭಿಧಾನವಿತ್ತು
ಮನಸಾರೆ ನಗುವಿಯೇತಕೆ ಅಣ್ಣ ? ನೀ
ನಗುವಿಯೆಂಬುದ ಮರೆತು ನಾ ಕವಿತ ಕಟ್ಟಿಲ್ಲ.
ನೀ ' ಕವಿತೆ 'ಯೆನಲೆಂದು ಕವಿತೆ ಬರೆದಿಲ್ಲ.
ಕವಿಕಂಠೀರವರ ಕೀರ್ತಿಯನೆ ಬಯಸಿಲ್ಲ.
ನನ್ನೆದೆಯ ದನಿ ನುಡಿಸಿದುದ ಮೂಡಿಸಿದೆ.
ಜೀವನದುಸಿರು ಭಾವದಿ ಬೆರೆತು ಹಾಡಿದುದು.
ಭೂಗರ್ಭವನೆ ಸೀಳಿ, ಭೂತಲ ಕಂಡು
ಬೀಜಗಳ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆಕೊಂಡು, ಜಗದ ಬಾ--
ಯ್ಸಿಟ್ಟು, ಹೊಟ್ಟೆ ಗಿಲ್ಲದೆ ಕೆಟ್ಟು, ಕಣ್ಣೀರ
ಸುರಿಸುತಿದ ಕಂಗಾಲನೊಡಲನೊಳಸೇರಿ
ನೆತ್ತರದ ನಾಡಿಗಳನದುಮಿ ದನಿಗುಡಿಸಿ
ಹಾಡಿದೆನು; ಹಾಡುತಿದೆ; ಹಾಡುವೆನು.
ಅಪರಾಧಮೇನಿದರೊಳಗೆ ನಗುವ ಅಣ್ಣ ?
ಕವನದ ಗುಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿನೊಳಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದ--
ನರಿದು ನಿರ್ಬಲರ ನಗುವ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಾ ಸಡ್ಡು--
ಹೊಡೆ. ನನಗು ಮಿಗಿಲೆನಿಸ ಕವಿತೆಗಳ
ಕಟ್ಟು. ಆಗಿನ್ನ ಕಂಡು ಮನದಣಿಯೆ
ನಗು; ನಿನ್ನ ನಗುವಿಗೆ ಬಹುದು ಬೆಲೆ.

ಕುರುಡನ ಕೂಗು.

ಕತ್ತಲು, ಕತ್ತಲು, ಸುತ್ತಲು ಕವಿದಿದೆ
ಬೆಳಕೆಂಬುವದನು ತೋರುವಿರಾ ?

ಅಪಾರ ಗಗನವು ಇರತಿದಂತೆ !
ತಾರಾಗಣದಿಂ ತೋರುವುದಂತೆ !
ಕಾರ್ಮೋಡಗಳಿಂ ಮುಸುಕಿದಂತೆ !
ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರಲ್ಲಿರುತಿಹಂತೆ !
ಜಗವನು ಬೆಳಗಲು ನಿಂದಿಹಂತೆ !
ರಾಹು ಕೇತುಗಳು ಪೀಡಿಸವಂತೆ !
ಇಲ್ಲದ ಸೌಖ್ಯವು ಅಲ್ಲಿಹುದಂತೆ !

ಕಣ್ಣುಗಳಿಲ್ಲದ ಕುರುಡನು ನಾನಿಹೆ,
ಕತ್ತಲು, ಕತ್ತಲು, ಸುತ್ತಲು ಕವಿದಿದೆ
ಬೆಳಕೆಂಬುವದನು ತೋರುವಿರಾ ?

|| ೧ ||

ಭಾರತ ನಾಡೊಂದಿರುತಿಹುದಂತೆ !
ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದದು ತುಂಬಿಹುದಂತೆ !
ಕಷ್ಯದಿ, ತಾಪದಿ, ಬಳಲುವುದಂತೆ !
ಗಾಂಧಿ, ಜವಾಹರರಿರುತಿಹಂತೆ !
ದೀನೋದ್ಧಾರಕೆ ಹೆಣಗುವಂತೆ !
ಅರಿಗಳ ತಾಪವ ಸಹಿಸುವಂತೆ !
ರಾಟೆಯ ತಿರುಹಲು ಬೋಧಿಸಂತೆ !
ಹೊಲೆಯರ ಮುಟ್ಟಲು ಹೇಳುವಂತೆ !

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವ ಸಲೆ ಗಳಿಸುವರಂತೆ !
ಕಣ್ಣುಗಳಿದ್ದೂ ಕುರುಡನು ನಾನಿಹೆ,
ಕತ್ತಲು, ಕತ್ತಲು, ಸುತ್ತಲು ಕವಿದಿದೆ
ಬೆಳಕೆಂಬುವದನು ತೋರುವಿರಾ ?

|| ೨ ||

ಮಿಂಚು.

ಮಿಂಚು ಬಾರೆ ಮಿಂಚು ರಾಣಿ !
ಮುದ್ದು ಮೊಗವ ತೋರೆ ಜಾಣಿ !!
ಮುಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡು
ನೋಡಗಳಲಿ ಮುಸುಕಿಕೊಂಡು
ಸೂರ್ಯನಿಲ್ಲದ ಸಮಯದಲ್ಲ
ಕತ್ತಲೆಗಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲ
ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಲು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿ !
ಕೈಯಚಾಚಲು ಕಾಲುತೆಗೆಯುವಿ !

ಮಿಂಚು ಬಾರೆ ಮಿಂಚು ರಾಣಿ !
ಮುದ್ದು ಮೊಗವ ತೋರೆ ಜಾಣಿ !!
ಮುತ್ತಿನ ಮೂಗುತಿಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು
ಜರದ ಕುಪ್ಪಸ ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು
ಹೊಳೆವ ಸೀರೆಯನುಟ್ಟುಕೊಂಡು
ಚಕ್ಕಪಕ್ಕನೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು
ಕಳ್ಳಕುಣಿತವ ಕುಣಿಯುತ್ತಿಹಿ !
ಕಣ್ಣುಸನ್ನೆಯ ಮಾಡುತ್ತಿಹಿ !

ಮಿಂಚು ಬಾರೆ ಮಿಂಚು ರಾಣಿ !
ಮುದ್ದು ಮೊಗವ ತೋರೆ ಜಾಣಿ !!
ಎನ ಹುಡುಗಿ ನಿನ್ನ ಮಿಂಚು
ನಿನ್ನಗಾಗಿ ಹಾಕಿ ಹೊಂಚು

ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿ
ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಮರುಗಿ ಮರುಗಿ
ಸೊಂದೆ ಬೆಂದೆ ಬಾರೆ ಮಿಂಚು!
ತರುಣ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚು!
ಮಿಂಚು ಬಾರೆ ಮಿಂಚು ರಾಣಿ!
ಮುದ್ದು ಮೊಗವ ತೋರ ಜಾಣಿ!!

- ಮುಕ್ತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ -

ಓಡುತೆ ಬಾ! ಬಾ!

೧.

ಮೂಡಣ ದಿಶೆಯಲಿ
ಪಡುವಣ ದಿಶೆಯಲಿ
ಮೂಡುವ ಅಡಗುವ
ರವಿ ಹೊಂಬಣ್ಣವ
ಭರದಲಿ, ಹರುಷದ
ಹೊಗಳುತ್ತಲಿರುತ್ತಿರೆ ಕವಿಜನರು;
ಚಿನ್ನೆಯೆ ನಿನ್ನಯ
ಕನ್ನಡಿ ಹೊಳಪಿನ
ಕನ್ನೆಯ ಮೇಲಣ
ಕೆಂಬಣ್ಣವ ನಾ
ಹೊಗಳುತ್ತ ನಿಂತಿದೆ
ಓಡುತೆ ಬಾ! ಬಾ! ಹಾರುತೆ ಬಾ! ಬಾ!

೨.

ಸರದಲಿಶೋಭಿಸ
ಆರಳಿದಕಮಲಕೆ
ಗುಂಗೀಹುಳಗಳು
ಮಕರಂದವ ಸಲೆ
ಸೇವಿಸಲೆಂದುಂ ಧಾವಿಸ
ನೋಟವ ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಿರಲಾಕವಿಜನರು;

ಸರಸಿಜವದನೆಯೆ
ನನ್ನಯಪ್ರೇಮದ
ಗುಂಗೀಹುಳವದು
ನಿನ್ನಯ ಅಧರಾಮೃತವಂ
ಸೇವಿಸೆ ಧಾವಿಸಿ
ದಣಿದಿದೆ ಬಾ! ಬಾ! ತಣಿಸಲು ಬಾ! ಬಾ!

೩.

ಬೆಳಗಿನಜಾವದಿ
ತೋಟದನೋಟ!
ಪರಿಮಳಬೀರುವ
ಪೂಗಳನೋಟ!
ಕುಣಿಕುಣಿದಾಡುವ
ನವಿಲಿನ ನೋಟವದೆಲ್ಲವು ಕವಿಜನಕಿರಲಿ;
ರಮಣಿಯೆ ನನಗಿದೆ
ನಿನ್ನಯ ನೋಟ!
ಅದದೋ ಅಲ್ಲಿದೆ
ಪ್ರೇಮದ ತೋಟ!
ಸುಂದರಿ ನಲಿಯಲು
ಓಡುತೆ ಬಾ! ಬಾ! ಹಾರುತೆ ಬಾ! ಬಾ!

೪

ರಮಣಿಯೆ ನೋಡದೊ
ಹಿರಿಯರು ನೀಡಿದ
ಗಾಂಧಿಯು ಬಯಸುವ

ಪಾವನ ರಾಟೆಯ
ಹಿಂದಕೆ ಒಗೆವುದೆ?
ಬಾ! ಬಾ! ತಿರುಹಲು ಬೇಗನೆ ಬಾ! ಬಾ!
ನೂಲನುತೆಗೆದಿಡು!
ಮಗ್ಗವಹೂಡುವೆ!
ವಸ್ತ್ರವಮಾಡುವೆ!
ಬಡವಗೆನೀಡಲು
ಪುಣ್ಯವಪಡೆಯಲು
ಓಡುತೆ ಬಾ! ಬಾ! ಹಾರುತೆ ಬಾ! ಬಾ!

೫

ಕಮಲಿನಿಬೇಕು;
ನನ್ನಯಬಲವದು
ನಿನಗಿರಬೇಕು;
ನಿನ್ನಯಬಲವದು
ನಿನಗಿರಬೇಕು;
ಈರ್ವರ ಬಲವದುದೇಶಕೆಬೇಕು;
ಕನ್ನಡಮಾತೆಯ
ಭಾರತಮಾತೆಯ
ಸೇವೆಯಗೈಯುತೆ
ಪ್ರೇಮದಲೀರ್ವರು
ಸಗ್ಗಕೆಪೋಗುವಾ!
ಓಡುತೆ ಬಾ! ಜಾ! ಹಾರುತೆ ಬಾ! ಬಾ!

ಬಡಭಾರತಿಗೆ.

ಏನುಬೇಡಲಿ ಬಂದು ಭಾರತಿಯೆ ನಿನ್ನ |
ಮಾನವಂತಿಯೆ ಜನನಿ ಸಲಹು ನೀನೆನ್ನ ||ಪಲ್ಲ||

ಬಂಗಾರ ಬೇಡುವೆನೆ ಬಳಿದೆಲ್ಲ ಪೋಗಿಹುದು |
ಶೃಂಗಾರ ಬೇಡುವೆನೆ ಶಿವನ ಮನೆಯು ||
ಮಂಗನಂತಿಹ ಮನವು ಇಂಗಿತವನರಿಯದಲೆ |
ಅಂಗಹೀನನ ತೆರದಿ ತಿರುಗುವದಕಂಡು || ೧ ||

ಅನ್ನವನು ಬೇಡುವೆನೆ ನಿನ್ನಿನಗುಪವಾಸ |
ಅಣ್ಣನನು ಕೇಳುವೆನೆ ವನವಾಸವನಗೇ ||
ಇನ್ನೊಂದುಗಳಿಗೆಯನು ಬಾಳಿಕಳೆಯೆನುಯೆಂದು
ಸನ್ನತಾಂಗಳೆ ನಿನ್ನ ನಾ ಜವದಿ ಕಂಡು || ೨ ||

ಬೇಡುವೆನೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಳಲುತಿಹಿ ಬಂಧನದಿ |
ಆಡುವೆನೆ ಸವಿಮಾತ ಅಳುತಿರುವಿ ತಾಯೇ ||
ಪೊಡವಿಯೊಳು ಒಡಲುರಿಯು ಸುಡುತಿಹುದು ತಡೆಯದಲೆ |
ಪೊಡಮಡುವೆ ಗಡಬಂದು ಸಲೆಪೊರೆವುದೆಂದು || ೩ ||

ಭೂಲೋಕ-ಯಮಲೋಕ.

ಇದುವೇ ಪಾಪಿಯ ಯಮಲೋಕ !
ಭಾವಿಕರೆಂಬರು ಭೂಲೋಕ !

ದೈತ್ಯರೆಂಬವರ ಕರಿಕಳಿಸಿ
ಹೊಟ್ಟೆಗೆಂಬವರ ಹಿಡಿದೆಳಿಸಿ
ಮುಟ್ಟದೆ ಮೈದೊಗಲನು ಸುಲಿಸಿ
ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕರುಳನು ಸುಡಿಸಿ

ಇದುವೇ ಪಾಪಿಯ ಯಮಲೋಕ !
ಭಾವಿಕರೆಂಬರು ಭೂಲೋಕ !

ಒಕ್ಕಲಮಕ್ಕಳ ಹಿಡಿದೆಳೆದು
ಸಾಲದಪಾಶದಿ ಬಿಗಿಬಿಗಿದು
ಹೊಟ್ಟೆಯಹೊದಿಕೆಯ ಹರಿದೊಗೆದು
ಬಿಸಿನೆತ್ತರವನೆ ಸುರಿಸುರಿದು

ಇದುವೇ ಪಾಪಿಯ ಯಮಲೋಕ !
ಭಾವಿಕರೆಂಬರು ಭೂಲೋಕ !

ಹೆಣ್ಣಿನಜಾತಿಯ ಹೆಡಮುರಿಕಟ್ಟಿ
ಧರ್ಮಸ್ತಂಭಕ್ಕೆ ಕೈ ಕಟ್ಟಿ
ಕಂಗುಡ್ಡಿಗಳಂ ಹೊರಗಟ್ಟಿ
ನರಕದಕೂಪದ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿ

ಇದುವೇ ಪಾಪಿಯ ಯಮಲೋಕ !
ಭಾವಿಕರೆಂಬರು ಭೂಲೋಕ !

ಅಂತ್ಯಜನೆಂಬನ ಅಗ್ನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು
ಕೊಲ್ಲದೆ ಗೋಳಿನ ಗಾಣದೊಳಿಟ್ಟು
ಅನ್ನವನಿಕ್ಕದೆ ಸೆರೆಯೊಳಗಿಟ್ಟು
ಹದ್ದು ನಾಯಿಗಾ ಹೆಣವನೆ ಬಿಟ್ಟು

ಇದುವೇ ಪಾಪಿಯ ಯಮಲೋಕ !
ಭಾವಿಕರೆಂಬರು ಭೂಲೋಕ !

ಭೂಕಂಪ.

೧

ಸ್ವರ್ಧಿಯ ಒಡಲೊಳಗಿರುತ್ತಿಹುದೇನು ?
ತಳಮಳ ಕಾಯ್ದಿಹ ಲಾವಾರಸವು !

ಭೂಮಿಯು ಗದಗದ ನಡುಗುತ್ತಿದೆ !
ಸಾಗರ ಕೊನೆ ಮೊದಲಾಗುತ್ತಿದೆ !
ಗಿಡವದು ಬುಡಮೇಲಾಗುತ್ತಿದೆ !
ಪಶುಗಳ ಪ್ರಾಣವು ಪೋಗುತ್ತಿದೆ !
ಮಾನವಕೋಟಿಯು ಮುಳುಗುತ್ತಿದೆ !
ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟಡ ಉರುಳುತ್ತಿದೆ !
ಪಟ್ಟಣ ಪಟ್ಟಣ ಪೋಗುತ್ತಿದೆ !
ಅಂಬರ ನೋಟವ ನೋಡುತ್ತಿದೆ !

ಎನಿದು ಭೀಕರ !

ದೃಶ್ಯ ಭಯಂಕರ !!

ಉಳಿಸುವರಾರು ? ಬಿಳಿಸುವರಾರು ?
ದೇವನ ಮನವನು ಗೆಲ್ಲುವರಾರು ?

೨

ಹಿಂದೂದೇಶದೊಳಗಿಹುದೇನು ?
ತಾಪದ ಪಾಪದ ಪರಮನ್ಯಾಯ !

೧೪

ನಾಡಿಗೆ ನಾಡಿದು ನಡುಗುತಿದೆ !
ರಾಜ್ಯದ ಬಿಗಿತನ ಬಿಚ್ಚುತಿದೆ !
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಸಲೆ ಸಾಗುತಿದೆ !
ರಾಟೆಯ ಕೋಟಿಯು ಮುಳುಗುತಿದೆ !
ಬಡವರ ಒಡಲುರಿ ಹೆಚ್ಚುತಿದೆ !
ವಿಧವೆಯ ಶಾಸನ ತಟ್ಟುತಿದೆ !
ಜೀವನ ಕಟ್ಟಡವುರುಳುತಿದೆ !
ಭಾರತ ಕಣ್ಣೆಲಿ ಕಾಣುತಿದೆ !

ಎಲ್ಲಿಯನ್ನಾಯ !

ಪರಮನ್ನಾಯ !!

ಹೇಳುವರಾರು ? ಕೇಳುವರಾರು ?

ಸಮಾಜಗೋರಿಯ ಕಟ್ಟುವರಾರು ?

ಡೊಂಬರಾಟ !

ಡೊಂಬರಾಟ ! ಡೊಂಬರಾಟ !

ಧನಿಯಮುಂದೆ ಡೊಂಬರಾಟ !

ಕೋಟಿಗೋಡೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ

ಕಾಡುಕಿಚ್ಚು ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ

ಹೊಟ್ಟೆಹಸಿದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ

ಒಳಗೆ ಒಳಗೆ ಒಡಲಿನಲ್ಲಿ !

ಡೊಂಬರಾಟ ! ಡೊಂಬರಾಟ !

ಧನಿಯಮುಂದೆ ಡೊಂಬರಾಟ !

ವೊಳ್ಳುಡೊಳ್ಳು ಧೋಲುಬಡೆದ !

ಕೂಗಿ ಕೂಗಿ ಕೇಕೆ ಹೊಡೆದ !

ಕರುಳುತಂತಿ ಮೇಲೆ ನಡೆದ !

ಜೋಲಿಹಿಡಿದು ಜೀಕಹೊಡೆದ !

ಡೊಂಬರಾಟ ! ಡೊಂಬರಾಟ !

ಧನಿಯಮುಂದೆ ಡೊಂಬರಾಟ !

ಹಾರಿ, ಇಳಿದು, ಹತ್ತಿ ದಣೆದ !

ತಿರುವು ಮುರುವು ಲಾಗಹೊಡೆದ !

ಕೈಯ, ಕಾಲು, ಕೀಲು ಮುರಿದ !

ಮುದುಡಿ, ಮುದುಡಿ ಮುದ್ದಿಯಾದ !

ಡೊಂಬರಾಟ ! ಡೊಂಬರಾಟ !
ಧನಿಯ:ಮುಂದೆ ಡೊಂಬರಾಟ !

ಕೋಲಮೇಲೆ ನಿಂತುಕೊಂಡ !
ಮುಗಿಲಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡ !
ಅತ್ತು, ಅತ್ತು, ಅರಚಿಕೊಂಡ !
ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡ !

ಧನಿಯು ದುಡ್ಡು ಒಗಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ !
ಡೊಂಬರಾಟ ಮುಗಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ !!

ನಂದಾದೀಪ !

೧

ಕೋಣೆಯ ಮೂಲೆಗೆ ಜಗುಲಿಯ ಕಟ್ಟಿ !
ಬೆಳ್ಳಿಯ ಮಂಟಪ ಮಾಡಿಸುತಿಟ್ಟಿ !
ಚಿನ್ನದ ಮುದ್ದಿಯ ಮೂರ್ತಿಯನಿಟ್ಟಿ !
ಎಡಬಲ ನಂದಾದೀಪಗಳಿಟ್ಟಿ !

೨

ಹಗಲಿರುಳೆನ್ನದೆ ಕಾಯುತ್ತಲಿರುವಿ !
ತಾಳ ತಂತಿಗಳ ಬಾರಿಸುತಿರುವಿ !
ಸವಿ ಸವಿ ತಿಂಡಿಯ ತೋರಿಸುತಿರುವಿ !
ಪುಣ್ಯವಪಡೆಯಲು ಹವಣಿಸುತಿರುವಿ !

೩

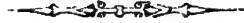
ಆರಿಗೆ ನಿನ್ನಯ ನಂದಾದೀಪ ?
ಕೋಣೆಯ ಮೂಲೆಗೆ ನಂದಾದೀಪ ?
ಚಿನ್ನದ ಮೂರ್ತಿಗೆ ನಂದಾದೀಪ ?
ಸೂರ್ಯನ ತಂದೆಗೆ ನಂದಾದೀಪ ?

೪

ಏನಿದುನಿನ್ನಯ ನಂದಾದೀಪ !
ಮುದುಕರ ಮುಂಗೈ ಎಲುವಿನದೀಪ !
ಬಡವರ ಕರುಳಿನ ಬತ್ತಿಯದೀಪ !
ಹೃದಯದ ರಕ್ತದ ತೈಲದದೀಪ !

ನಿನಗೋ ನಿನಗೋ ನಂದಾದೀಪ!
 ಬಡವನ ಗುಡಿಸಲಿ ಕತ್ತಲತಾಪ!
 ನಿನಗೋ ನಿನಗೋ ಗೆಜ್ಜೆಯಕುಣಿತ!
 ಬಡವನ ತಾಯಿಗೆ ಸರ್ಪದಕಡಿತ!

ಪುಣ್ಯವುಬೇಕೇ ಹೇಳುವೆಕೇಳು!
 ನಿನ್ನೀ ನಂದಾದೀಪವು ಹಾಳು!
 ದೂಡೋ ಬಡವನ ಕತ್ತಲ ಗೋಳು!
 ಇಲ್ಲವೆ ದೇವರ ಕಂಗಳ ರೇಳು!

ಕೆಂಪುಗಳ ಹಬ್ಬ.

(ಹರೀಂದ್ರನಾಥ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರ ಒಂದು ಕಾವ್ಯದ ಕವಿತೆಯ ಅನುವಾದ)

ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶದ ಕೆಂಪುಗಳೆಲ್ಲವು
ಕೂಡುತೆ ಹಬ್ಬವ ಮಾಡಿದವು.
ಬಂದವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಗೆ ಬಗೆ ಕೆಂಪು,
ಗುಲಾಬಿ ಪೂಗಳ ಪರಿಮಳ ಕೆಂಪು,
ಮಸಣದ ಜ್ವಾಲೆಯ ಗುಟ್ಟಿನ ಕೆಂಪು,
ಅರುಣ ಕಿರಣಗಳ ಸಂಜೆಯ ಕೆಂಪು,
ಮುದ್ದು ಕೂಸುಗಳ ಕೆನ್ನೆಯಕೆಂಪು,
ಗಿಳಿಗಳ ಚುಂಚಿನ ಅಳಿಯದ ಕೆಂಪು,
ಒಣಗಿದ ಹಣ್ಣಿನ ಒಣ ಒಣ ಕೆಂಪು,
ಹಕ್ಕಿಯ ಕಂಗಳ ಗುಡ್ಡಿಯಕೆಂಪು,
ಪ್ರೇಮದ ಹೃದಯದ ಒಂಟಿಗ ಕೆಂಪು !
ಸಾಗಿತು ಹಬ್ಬವು ಕೂಡಲು ಕೆಂಪು !
ನಿಂತಿತು ಹೊರಬದಿ ಒಂದೇ ಕೆಂಪು !
ಅದುವೇ ಮನುಷನ ಕ್ರೋಧದ ಕೆಂಪು !

ತಾಳೆಯ ಮರದಡಿ.

೧

ತಾಳೆಯ ಮರದಡಿ
ತಪವನು ಗೈಯುವ
ತರುಣನೆ ಏಳಪ್ಪಾ !
ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ನೀ
ಕಾಲನ ಕಳೆದರೆ
ಕಾಣುವಿಯೇನಪ್ಪಾ !

೨

ತಾಳೆಯ ಮರವಿದು
ಬಾಳಲಿ ಬಹುದಿನ
ಕೇಳುವರಾರಪ್ಪಾ !
ಅರಳು ಮಲ್ಲಿಗೆಯು
ಅರೆಚಣವಿರುವದು
ಪರಿಮಳವೆಷ್ಟಪ್ಪಾ !

೩

ಕಾಯಕವರಿಯದೆ
ಕಾಯವ ಬೆಳಸಿದಿ
ಹೇಯವು ತಿಳಿಯಪ್ಪಾ !
ಅರೆಚಣ ಬಾಳಿರು
ಪರರನು ಪ್ರೀತಿಸು
ಹರನೊಲಿಯುವನಪ್ಪಾ !

ಚಿತ್ರದ ಅಂಗಡಿ.

ಗದುಗಿನ ನಾಡಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ (ಶ್ರೀ . ಮಧುರ ಚೆನ್ನ , ರಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ರಜತಪದಕವನ್ನು ಪಡೆದುದು)

ಅಮ್ಮಾ, ಚಿತ್ರದ ಅಂಗಡಿ ನೋಡೆ!
ಸುಂದರ ಸೊಬಗಿನ ಅಂಗಡಿ ನೋಡೆ!
ಬಗೆ ಬಗೆ ಬಣ್ಣದ ಪಟಗಳ ನೋಡೆ!
ಭಾರತದೇಶದ ಚಿತ್ರವನೋಡೆ!

|| ೧ ||

ಅಮ್ಮಾ, ಇಲ್ಲಿದೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಚಿತ್ರ!
ಸಕಲರ ಮನವನು ಸೆಳೆಯುವ ಚಿತ್ರ!
ಇದುವೇ ನಾ ಹಟ ಮಾಡಿದ ಚಿತ್ರ!
ಕನ್ನಡ ಕುವರರ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಚಿತ್ರ!

|| ೨ ||

ಸುಂದರ ಬಸಗಳ ಚಿತ್ರವ ಚಿತ್ರ!
ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟಗಳು ತುಂಬಿದ ಚಿತ್ರ!
ಗೋದಾವರಿ ಹೊಳೆ ಹರಿದಿಹ ಚಿತ್ರ!
ಕಾವೇರಿಯು ತಾ ಕಾಣುವ ಚಿತ್ರ!

|| ೩ ||

ಅಮ್ಮಾ, ಇಲ್ಲಿಹ ಗುಡಿಗಳ ನೋಡು!
ಜಕ್ಕಣ ಶಿಲ್ಪಿಯ ಜಾಣ್ಮೆಯ ನೋಡು!
ವಿಜಯನಗರದಾ ವೈಭವ ನೋಡು!
ಹುಕ್ಕ ಬುಕ್ಕ ಮಾಧವರನು ನೋಡು!

|| ೪ ||

ಅಮ್ಮಾ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಚಿತ್ರ !
 ಕಲ್ಯಾಣದ ಆ ಬಸವನ ಚಿತ್ರ !
 ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಕಿತ್ತೂರಿನ ಚಿತ್ರ !
 ಬೆಳವಡಿ ರಾಣಿಯ ಶೌರ್ಯದ ಚಿತ್ರ ! || ೫ ||

ಅಮ್ಮಾ, ಇದದೋ ಹಳ್ಳಿಯ ಚಿತ್ರ !
 ನೇಗಿಲ ಹೊಡೆಯುವ ಯೋಗಿಯ ಚಿತ್ರ !
 ರಾಟೆಯ ತಿರುಗಿಪ ಭಗಿನಿಯ ಚಿತ್ರ !
 ಖಾದಿಯ ಕೊಳ್ಳುವ ಜನಗಳ ಚಿತ್ರ ! || ೬ ||

ಅಮಮಾ ! ಭೀಕರ ದೃಶ್ಯವಿದಲ್ಲೆ ?
 ಬಡವನ ಗೋಳಿನ ಚಿತ್ರವಿದಲ್ಲೆ ?
 ಹೊಲೆಯರೆಂದು ಸಲೆ ಹಳೆಯುವರಲ್ಲೆ ?
 ದಾಸ್ಯದ ದಾಹದಿ ಬಳಲುವರಲ್ಲೆ ? || ೭ ||

ಅಮ್ಮಾ, ಇಲ್ಲಿಹ ನೋಟವಿದೇನು ?
 ಕನ್ನಡದಮ್ಮನು ಅಳುತಿಹಳೇನು ?
 ಕರುನಾಡಿನ ಜನ ಮಲಗಿಹುದೇನು ?
 ಪರನಾಡಿನ ಜನ ಬರುತಿಹುದೇನು ? || ೮ ||

ಅಮ್ಮಾ, ಬೇಕಿದು ಚಿತ್ರವು ನೋಡು !
 ಆಯ್ಯೋ ! ಮರಾಠ ಬಂದನು ನೋಡು !
 ತೆಲುಗನು ಬಂದನು ಕೊಳ್ಳನು ನೋಡು !
 ಅಪ್ಪನ ಹುಡುಕುವ ಬೇಗನೆ ಓಡು || ೯ ||

ಅಪ್ಪಾ ! ಅಪ್ಪಾ !! ಎಲ್ಲಿಹೆ ಬಾರೋ !
ಸ್ತ್ರೀತಿಯ ಚಿತ್ರವ ಕೊಳ್ಳರು ಬಾರೋ !!
ಕರ್ನಾಟಕವಿದು ಪೋಪುದು ಬಾರೋ !!!
ಕನ್ನಡಗನೆ ನೀ ಜೀಗನೆ ಬಾರೋ !!!! || ೧೦ ||

ಸಗ್ಗದೊಡೆಯನ ಬಿಂಕ.

ಜಗವನು ಜಿಳಗುವ ರವಿಯಿಹನೆಂದು,
ತಣ್ಣದಿರನು ಶಿರದೊಳಗಿಹನೆಂದು,
ಅಪಾರ ಸಂಪದವಲ್ಲಹುದೆಂದು,
ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯವು ತನಗಿಹುದೆಂದು,

ಸಗ್ಗದೊಡೆಯ ತಾ ಪೇಳುವನು !
ಬಲು ಬಲು ಬಿಂಕವ ತಾಳಹನು !!

ಮೀರಿದ ಶೂರರು ಅಲ್ಲಿಹರೆಂದು,
ಕುಕ್ಕುವ ಕವಿವರರಿರುತಿಹರೆಂದು,
ಮುನಿವರರೆಲ್ಲರು ತನ್ನವರೆಂದು,
ಕಲೆಗಳ ಕೋವಿದರಲ್ಲಿಹರೆಂದು,

ಸಗ್ಗದೊಡೆಯ ತಾ ಪೇಳುವನು !
ಬಲು ಬಲು ಬಿಂಕವ ತಾಳಹನು !!

ಸಗ್ಗದೊಡೆಯನೇ ತಿಳಿಯಿತು ತಿಳಿಯಿತು !
ನಿನ್ನೀ ಬಿಂಕದ ಮರ್ಮವು ಹೊಳೆಯಿತು !
ರವಿ ಕರುನಾಡನು ಕದ್ದಿಹ ಚೋರಾ !
ಕನ್ನಡ ಚಂದ್ರಮನೆತ್ತಿಹ ಚೋರಾ !

ವಿಜಯನಗರವನೆ ವೈದಿಹ ಚೋರಾ !
ನನ್ನಯಸಿರಿ ಸಲೆ ಸೇವಿಪ ಚೋರಾ !

ಚೋರನೆ ಸಗ್ಗದ ಒಡೆಯನೆ ತಿಳಿಯಿತು !
ನಿನ್ನೀ ಬಿಂಕದ ಮರ್ಮವು ಹೊಳೆಯಿತು !

ವೀರವುಂಗ ಪುಲಿಕೇಶಿಯ ಚೋರಾ !
ಪಂಪ, ರನ್ನ ಶ್ರೀ ಹೊನ್ನರ ಚೋರಾ !
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರನೊಯ್ದಿಹ ಚೋರಾ !
ಜಕ್ಕಣಶಿಲ್ಪಿಯ ಜಗ್ಗಿದ ಚೋರಾ !

ಬಿಡು ಬಿಡು ನಿನ್ನೀ ಬಿಂಕವನು !
ಹಿಡಿ ಹಿಡಿ ಸತ್ಯದ ಮಾರ್ಗವನು !!

ಶಾಪ!

ಕಾಳರಾಣಿ ಕೊಲೆಪಾತಕ ಒಂದ!	
ಮೂಳನಾಗಿ ಮೊಗದೋರಲು ಬಂದ!!	೧
ಮುಗಿಲರಮನೆ ಮುಂಭಾಗದಿ ನಿಂದ!	
ಜಗದ ಜಾತಿಗಳ ನೆಬ್ಬಿಸಿರೆಂದ!!	೨
ಮನುಜನೊಬ್ಬ ಮನೆಯಿಂದಲಿ ಬಂದ!	
ಹನಿನೀರಿಗೆ ತಾ ಕೆರೆಗೈತಂದ!!	೩
‘ ಕೊನೆಯಮನುಜ ನಾ ಕಾಣಿರಿ ’ ಯೆಂದ!	
‘ ಕನಿಕರ ಕಣ್ಣೀರೆರೆಯಿರಿ ’ ಯೆಂದ!!	೪
ಸೂರ್ಯನು ಸಹಿಸದೆ ಸಾಗುತೆ ಬಂದ!	
ಕ್ರೌರ್ಯಾಂಬುಗಳಂ ಕೆಡುಹಲು ಬಂದ!!	೫
ಸಾಲದೆ, ಸಾಗಿಯೆ ಸಾಗಿಯೆ ಬಂದ!	
ಕೋಲು ಕಿರಣಗಳ ಕೆಡಹುತೆ ಬಂದ!!	೬
ಪಡುವಣಾಂಗನೆಯ ಪತಿಯಾಗಲು ಬಂದ!	
ಕಡಲಿನೊಡೆತನವ ತಾ ಕೋರಲು ಸಂದ!!	೭
ಮರುಗಿ ಮರಳಿ ಆ ಮನುಜನು ಬಂದ!	
ಬರಿಯ ಕೊಡವ ತಾ ಮನೆಯೊಳು ತಂದ!!	೮
ಮಕ್ಕಳ ಮುಖಗಳ ನೋಡುತೆ ನೊಂದ!	
ಉಕ್ಕುವ ದುಃಖದಿ ಕಂಬನಿ ತಂದ!!	೯
‘ ಸಲಹುವ ಸೃಷ್ಟಿಯ ನ್ಯಾಯವಿದೆಂ ’ ದ!	
‘ ಹೊಲೆಯರೆಲ್ಲ ಹಾಳಾಗಲಿ ’ ಯೆಂಹ!!	೧೦

ಆಕಳು ಅಂಬಾ ! ಅನ್ನುತಿದೆ !

೧

ಆಕಳು ಅಂಬಾ ಅನ್ನುತಿದೆ !
ಕರುಗಳ ಮುಖಗಳ ನೋಡುತ್ತಿದೆ !
ಕಂಬನಿಗಳ ಸಲೆ ಸುರಿಸುತ್ತಿದೆ !
ಹುಲ್ಲನು ಹಾಕಿರಿ ಅನ್ನುತಿದೆ !

೨

ಆಕಳು ಅಂಬಾ ! ಅನ್ನುತಿದೆ !
ಆಕಾಶದಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿದೆ !
ಹಿಂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹಲುಬುತ್ತಿದೆ !
ಕಣ್ಣೆಯನುಚ್ಚಲು ಕೋರುತ್ತಿದೆ !

೩

ಆಕಳು ಅಂಬಾ ! ಅನ್ನುತಿದೆ !
ದಾಸ್ಯದ ದಾಹದಿ ಬಳಲುತ್ತಿದೆ !
ಸ್ನಾತಂತ್ರವಗಡ ಬಯಸುತ್ತಿದೆ !
ಭಾರತ ಮಕ್ಕಳ ನೋಡುತ್ತಿದೆ !

ತೇರು !

೧

ಕಾಲನ ಕಲ್ಲಿನ ಚಕ್ರಗಳು !
ತೊಡೆಗಳ ಎಲುವಿನ ಅಚ್ಚುಗಳು !
ಪೊಳ್ಳಿನ ಹೃದಯದ ಹಂದರವು !
ಗಂಡಿನ ಹೆಣ್ಣಿನ ಹುಡುಗರ ಕಳನ !

೨

ಕಟ್ಟೋ ಮಂಗಲ ಸೂತ್ರಗಳ !
ರುಂಡ ದಿಂಡಗಳ ಮಾಲೆಗಳ !
ಬೆಳಗೋ ಕಂಗಳ ಕತ್ತಲೆದೀಪ !
ಹಾಕೋ ನಿಡಿದುಸಿರಿನಧೂಪ !

೩

ಬಿಗಿಯೋ ಕೂದಲ ಹಗ್ಗವನು !
ಹೊಡೆಯೋ ಹುರುಪಿಲಿ ಕೇರಿಯನು !
ಉದೋ ಕಹಳೆ ತುತ್ತೂರಿಯನು !
ದೂಡೋ ಹಿಂದಕೆ ವಿಧವೆಯನು !

೪

ಉರುಳಿತು ಅದದೋ, ಅಪ್ಪನ ತೇರು !
ಕಾಣುವವಯ್ಯೋ, ಕಣ್ಣಲಿ ನೀರು !
ಸಾಗಿತು, ಸಾಗಿತು ಸಿದಿಗೆಯ ತೇರು !
ಕಾಲನ ಕಣ್ಣಲಿ ಮಣ್ಣನು ತೂರು !

ಬಾರಕೋಲು.

ಹೊಲೆಯು ! ಹೊಡೆಯಬೇಡಲೋ	
ಹಳ್ಳ ಎತ್ತನು !	
ಕ್ರೂರಿ ! ಕನಿಕರವೋ	
ಕೊಲ್ಲೊ ಕುತ್ತನು !	೧
ದುಡಿದು ದೇಹವೆಲ್ಲವೂ	
ಕೊರಗಿ ಕುಂದಿದೆ !	
ಸುಟ್ಟ ಸುಣ್ಣದಂತೆಯೇ	
ಸತ್ತಗುಂದಿದೆ !	೨
ಎಲವೋ ನಿನ್ನಾಗಾಗಿಯೇ	
ರಕುತ ಸುಟ್ಟಿದೆ !	
ತಿಂದ ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯೇ	
ಉಬ್ಬಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ !	೩
ಕೊಟ್ಟ ಎತ್ತು ಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ	
ಅಯ್ಯೋ ! ಬಾರಕೋಲು !	
ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಲಿಲ್ಲ	
ಮೇಲೆ ಬಾರಕೋಲು !	೪
ಕೈಯಲಿದ್ದ ಬಾರಕೋಲು	
ಕಳಚಿ ಬೀಳಲಿ !	
ಸಾಲವಿದ್ದ ಸಾಲಗಾರ	
ಸತ್ತು ಹೋಗಲಿ !	೫

ಬೀಳ್ ಕುಸುಮ.

ಅವದೇವನ ಬನವೋ! ದೇವದೇವನ
ಬನವೋ! ದೇವನಾಡಿದ ಬನವೋ! ಮತ್ತೆ
ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳಲ್ಲ ಕೂಡಿದ
ಬನವೋ! ಇದು ಇಂದ್ರವನ! ಸಗ್ಗವನ!
ಆವುದಾದರು ಇರಲಿ; ನಾನಿರ್ಪ
ಒನವಿದೇಂ ದಿವ್ಯ ಬನವೋ!
ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಫಲವೋ! ಪುಣ್ಯ
ಪೆಚ್ಚಿದ ಫಲವೋ! ದೇವನೊಲುಮೆಯ
ಫಲವೋ! ಏನಿದೊಡೇನಿಂದು
ಸುಪ್ರಭಾತದ ಸಮಯ! ಏವೇಳ್ತೆ
ಬನಸಿರಿಯನೆಡೆವಿಡದಲೀಕ್ಷಿಸುವ
ಕಂಗಳಿವು ನಿಜ ಧನ್ಯ! ಧನ್ಯ!!

ಬನದಸುತ್ತಲು ಮತ್ತೆ ಬೆಟ್ಟಗಳು!
ಬೆಟ್ಟದೊಳು ಅಲ್ಲೋಡು ದಿವ್ಯಬೆಟ್ಟ!
ಹಿಂಜಿದರಳೆಯಬೆಟ್ಟ! ಹಿಮದಬೆಟ್ಟ!
ಮುಗಿಲರಸಿಯನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮುದ್ದಿಡುವಬೆಟ್ಟ!
ಆರವರು? ಬೆಟ್ಟವಂ ಅಡರಿಹರು?
ಅಡರಿ ಇಳಿಯುತಲಿಹರು ಇತ್ತಕಡೆ
ಮೇಲುನಡಿಗೆಯಿಂ ಬರುತಿಹರು. ಓ, ನನ್ನ
ಗಂಗೆ, ಯಮುನೆಯರು! ಸಂಚರಿಸಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ

ಏವೇಳ್ವರೆನೋ, ಎಂತೋ, ಮನೆಗಂತು
 ಬರಲಿ. ಅಯ್ಯೋ, ಏಂ ಪ್ರಮಾದವನರಿಯೆ
 ಸಾಗರದಿ ಧುಮುಕಿದರು ಎಂದೇಳ್ವರೋ!
 ಇದುನೋಡು ಇತ್ತಲೂ ಸಮದ್ರಶ್ಯ!
 ಭೀಮೆ, ಕೃಷ್ಣೆ, ಕಾವೇರಿಯರು ಅತ್ತಿಂದ
 ಬಂದೊಡನೆ ಸಾಗರದಿ ಧುಮುಕಿದರು ಸುಳಿವಿಲ್ಲ.
 ವಿಧವೆಯರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ? ಅಲ್ಲಲ್ಲ!
 ಅವರ ನಲ್ಲರ ನೆನಹು ನನಗಿರ್ಪುದೈ!
 ಏಂ ಕಾರಣವೋ ನಾನರಿಯೆನಲ್ಲಾ!
 ಅಯ್ಯೋ, ನಾನೆಂಥ ಜಾಣೆ? ಎನಗಿರ್ಪ
 ಉದಯದಾನಂದದಲಿ ಕಾಳತಾಪವ ಮತ್ತೆ
 ಬೆರೆಸಲೆತ್ತಿಸುತಿರ್ಪೆ, ಹುಚ್ಚು! ಹುಚ್ಚು!
 ಸುಪ್ರಭಾತದಲೇಳ್ವ, ಸೃಷ್ಟಿಸೊಬಗಂ ಕಾಣ್ವ
 ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಜಲಕ್ರೀಡೆಯಾಡುತಿರ್ಪರ್.

ಇದು ನೋಡು, ಇಲ್ಲಿರ್ಪ ಸೋಜಿಗದ ಕಾರಂಜಿ!
 ಪೂರ್ವಜರ ಕೌಶಲ್ಯ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತಿದೆ! ಮತ್ತೆ
 ಪುಟಿಯುತಿದೆ! ಎಂಪೋಲ್ವರಾರೆಂದೇನೋ
 ಅಂದಂದು, ಜಿಗಿಜಿಗಿದು, ಪುಟಿಯುತಿದೆ!
 ಇಂದೇಕೋ ಕಾರಂಜಿ ಜಲದಿ ತುಂಬಿಲ್ಲವೇನೋ!
 ಜಲವಿದ್ವರೂ ಪುಟವ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲೇನೋ!
 ಶಕುತಿಯಿರುತಿರ್ವರೂ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲೇನೋ!

ಇರಲಿ, ಇದುವನೋಡು ಕುಸುಮಗಳ ಉದ್ಭವ !
 ಅಲ್ಲಿ ಸೇವಂತಿಗೆಯು ! ಇಲ್ಲಿ ಸಂಪಿಗೆಯು !
 ಎಲೈ ಲ್ಲು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಪಾರಿಜಾತಗಳು !
 ಎಲ್ಲವೂ ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಸೌಗಂಧ ಪೂಸುತಿವೆ !
 ಮಂದಮಾರುತಗಂತು ಕೇಳ್ಕೊರಾರೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ !
 ಕುಸುಮ ಬೇಡದ ಕುವರಿಯಿರುತಿರ್ಪಳೇ ?
 ಮತ್ತೆ ದೇವನಿರ್ಪನೆ ಪೇಳಿ ಪೇಳಿ !
 ಕೆಲರು ತಮ್ಮಯ ನಲುಮೆಗೋಸುಗ ಕುಸುಮ—
 ಗಳನಾಯುತಿಹರಲ್ಲಿ ! ಕೆಲರು ದೇವನಪೂಜೆ—
 ಗಿಂದಾಯುತಿಹರದೊ ! ಕೆಲರು ತಮ್ಮಯ
 ನಲ್ಲಿ ಯರಿಗಾಗಿ ! ಏಂ ಕುಸುಮಗಳೋ ! ಎಷ್ಟು
 ಜನಕೇವವೋ ! ಮೊದಲೆಷ್ಟು ಅರಳಿದವೋ !
 ಮುಂದೆಷ್ಟು ಅರಳುವವೋ ! ಇಂದೆಷ್ಟುನಾನರಿಯೆ !

ಏನಿದೀ ಅನ್ಯಾಯ ! ಘೋರತರ ಅನ್ಯಾಯ !!
 ಈ ಬೀಳ್ತ ಕುಸುಮವಂ ಆಯ್ಕೊರಾರೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ.
 ನನ್ನ ನಲ್ಲನೆ ಅಂದು ಎಂದೋ ಒಮ್ಮೆ
 ಕೆಡಹಿದಂತೆಯೊ ಏನೊ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ;
 ಅಥವಾ ಅವರಪ್ಪ ತಾತ ಮುತ್ತಾತ
 ಕೆಡಹಿರಬಹುದು. ಆದೊಡೇನದನೊಮ್ಮೆ
 ಕಣ್ಣಿರೆದು ನೋಡದಿರ್ಪುದೆ ನಲ್ಲ ?
 ಅದೊ ನನ್ನಯ ನಲ್ಲ ನಿಂದ್ರೆಯಿಂದೆಚ್ಚತ್ತು
 ಈಗೀಗ ಕಣ್ಣೊರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಮೆಲ್ಲನೆ
 ಆಗಮಿಸುತಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ !

ಕಲ್ಲುದೇವನ ಕಂಠ ಪೂಮಾಲೆಯಿಂ
 ಶೋಭಿಸುತಿರ್ತಾದೋಡೇಂ ಬೀಳ್ ಕುಸುಮಕೆ
 ಆ ಮಾಲೆಯೋಳ್ ತಾಣವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ
 ಕೆರೆಗೆ ನಾನೈತಂದೆ. ಕುವರಿಯರ ಮುಡಿಗಳಲಿ
 ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳೆಷ್ಟಿದೋಡೇಂ ಬೀಳ್ ಕುಸುಮ
 ಆರೊಬ್ಬರಲ್ಲಿಯು ಕಾಣೆ! ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣೆ ಕಾಣೆ!

ನಾನಾರೆ ಮುಡಿಯಲಾ? ನನ್ನ ನಲ್ಲನ ಭಯವು!
 ಕೇಳದಲೆ ಮುಡಿದಳೆಂದೆಲ್ಲಿ ಮುನಿಯುವನೋ!
 ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಲಾ? ಮತ್ತೆ ಮರುಕ ಬಪ್ಪದು!
 ಬರಲಿ ಎನ್ನೊಡೆಯ ಕೇಳೆಯೆ ಬಿಡುವೆ!
 'ಬತ್ತಿಹುದು ಬಾಡಿಹುದು ಬಿಸುಡೆ' ನ್ನುವನು!
 'ಅದಕೆಲ್ಲ ಕಾರಣರು ನೀವೆ' ದು ನಾನುಡುವೆ.

ಸ್ವಾಗತವು ಸ್ವಾಗತವು ಓ, ನನ್ನನಲ್ಲ!
 ಬೀಳ್ ಕುಸುಮವನಿಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವುದೇ?
 ಆವಕರ್ಮದ ಫಲವೋ! ಎಂ ನಿಮ್ಮ ಫಲವೋ!
 ಬೀಳ್ ಕುಸುಮವೆ ಇರಲಿ; ಎಳ್ಳದಿರಲಿ;
 ಎನಾದೋಡೇಂ ಕುಸುಮ! ಕುಸುಮ!
 ನನ್ನೊಡೆಯ, ನನ್ನೊಡೆಯ, ಓ ನನ್ನ ಒಡೆಯ
 ಮೆಯ್ಯೊಳಹ ಬಿಸಿರಕ್ಕ ತಣ್ಣಗಾಗುವ ಮುನ್ನ,

ಶಕುತಿಯದು ಕುಗ್ಗು ಕುಂದದ ಮುನ್ನ,
ಕಪ್ಪಿನೀ ಕೇಶಗಳು ಬಿಳಿಯವಾಗುವ ಮುನ್ನ
ನನ್ನೊಡೆಯ, ನನ್ನೊಡೆಯ, ಓ ನನ್ನ ಒಡೆಯ
ಬೀಳ್ತೆ ಕುಸುಮವನೆನ್ನ ಮುಡಿಯೊಳಿಡು!
ಬಿಟ್ಟು ಹೊಲೆಯರನೊಮ್ಮೆ ಮುಟ್ಟಿಬಿಡು!

ಸೀತಾದೇವಿಯ ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶ.

(ಶ್ರೀಮಾನ್ ಗುಡಿಪಾಟಿ ವೆಂಕಟಾಚಲವರ್ವರ ಲೇಖನವೊಂದನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕನ್ನಡಿಗರೊಬ್ಬರು ಅನುವಾದಿಸಿದುದರ ಆಧಾರದಿಂದ ಬರೆದುದು.)

ಸೀತಾ:— ಬಾರಿಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಕಲ್ಪಾಣಮೂರ್ತಿ,
ಬಹುದಿನದಿ ಬಳಲಿಹೆನು; ನೊಂದಿಹಿರಿ, ಬೆಂದಿಹಿರಿ
ಆಗಲಿಕೆಯ ಅನುದಿನದ ಅಗ್ನಿಗಳ ಜ್ವಾಲೆಯಲಿ.
ನೀನಿಲ್ಲದಿರೆ ನನಗೆ ಜಗವೆಲ್ಲ ಬರಿದಹುದು.
ನನಗಾಗಿ ಹಳಹಳಿಸಿ ಕಳವಳಿಸಿ ಬಿಸುಸುಯ್ದು
ಹಸುಮನನು ದಾಂಟಿಸಿದಿ ಅಂಬುಧಿಯನೀನಂದು
ಈರೈದುಶಿರದವನ ರುಂಡಗಳ ಚಂಡಾಡಿ
ನೀನಿಂದು ಬಂದಿರುವೆ; ಬಹುವಾಗಿಬೆಂದಿರುವೆ.
ರಾವಣನ ಹರತಾದ ಬಿರುಸಾದ ಬಾಣಗಳ
ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ತೊಯ್ದಿಹೆವು; ನಾವಿಂದು ಕೂಡಿಹೆವು.
ತಡವೇಕೆ ಬಾಯಿನ್ನು ಕೈಚಾಚಿ ಬಿಗಿದಪ್ಪು;
ತಣ್ಣುಂಟು ಮಾಡುವೆನು ಬಲವಾಗಿ ಮುದ್ದಿಟ್ಟು.
ಪ್ರೇಮಾಬ್ಧಿಯಲಿ ಬಿದ್ದು ತೇಲಾಡು; ಲೋಲಾಡು.

ರಾಮ:—

ಹಳಹಳಿಸಿ

ಕಳವಳಿಸಿ ತೊಳಲಿರಲಿ ಬಳಲಿರಲಿ
ನಾನೊಲ್ಲೆ ಪ್ರೇಮವನು ತೊರೆದಿಹೆನು.
ವಿಧಿವಶದಿ ನೀನಂದು ಶತ್ಯವಿನಕರದಿಂದ

అపహృతసి రావణన ఏకాంత, సటియల్ల
దిటవడుదు డెమ్మగళవాస-

సీతా:— అల్లల్ల వనవాస.

రామ:— ఇరలిరలి నీనిగ అన్యస్పృహ !

సీతా:— నానరియే.

రామ:— మోహిసిన దశకంఠ సీతేయను

సీతా:— నా వాపియే?

రామ:— కడ్డొయ్య నవనందు.

సీతా:— తప్పారదు ?

రామ:— తప్పిల్లదిరే నిన్న దురదృష్ట.

సీతా:— రామచంద్ర,
పణదల్లి నీగేదేదు, సీతేయను కృహిడిదు,
భాషేయం నీకేనొట్టు, సుఖదుఃఖగోళపట్టు,
జానకీయ దశకంఠనేళిదొయ్య మోహిసలు,
శ్రీరామనల్లదిరే రక్షిపరు బేరుంటి?

(రామను మౌన)

సీతా:— జానకీయ తృజిసలిక్కే, జ్వాలేయలి దూడల్కే
ఘోరయుద్ధవనందు పూడిదుదే శ్రీరామ?

రామ:— అల్లల్ల, కేళిల్ల వడవాగ్ని నొందిసలు;
శత్రువను దండిసలు; క్షితిధర్మ పాలిసలు.

ಸೀತಾ:— ಅಹುದಹುದು ನಾಬಲ್ಲೆ ಶ್ರೀರಾಮಧರ್ಮ.
 ಮಡದಿಯಂ ಬಿಡಲಿಹುದು ಶ್ರೀರಾಮಧರ್ಮ.
 ಮಹಿಳೆಯರ ತುಳಿಯುವದು ತಿಳಿದಂತೆ ಹಳೆ-
 ಯುವದು ನಿಜಧರ್ಮ, ಶ್ರೀರಾಮಧರ್ಮ !
 ಸೀತೆಯಂ ವರಿಸಿದುದು ಸಂಸಾರಧರ್ಮ !
 ಕಾಡುಗಳನಲಿಸಿದುದು ಪ್ರಾತಿಜ್ಞ್ಯಧರ್ಮ !
 ಸಂಗ್ರಾಮ ಪೂಡಿದುದು ಕ್ಷಾತ್ರಧರ್ಮ !
 ಸತಿಯಳನು ತ್ಯಜಿಸುವದು ರಾಜಧರ್ಮ ?
 ಇರಲಿರಲಿ ಶ್ರೀರಾಮ ನನಗಿರಲಿ ನನ್ನಧರ್ಮ.
 ನನಗಾಗಿ, ಭೂಸುತೆಯ ಅನುರಾಗಕಾಗಿ
 ಪ್ರೇಮಬಂಧನ ಮಾಳ್ವ ರಾಜ್ಯವನು ಬಿಡೆಯಾ ?

ರಾಮ:— ಪ್ರಜಾಚ್ಛೇಯಿಲ್ಲದಲಾಗದಾಗದು !

ಸೀತಾ:— ಪಟ್ಟದಲಿ ಕುಳಿತಿಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳಂ ಕೇಳ್ವವುದೆ ?

ರಾಮ:— ಅಹುದಹುದು ಜನವಾಣಿ, ದೇವವಾಣಿ !

ಸೀತಾ:— ಜನವಾಣಿ ದೇವವಾಣಿಯೆ ರಾಮ ?

ಅಂದು ದಶರಥಪ್ರಭುವು ಕಾಡು ದೂಡಲು ನಿನ್ನ,
 ಪ್ರಜರೆಲ್ಲ ಕೂಡುತಲಿ, ಕಂಬನಿಯ ಸುರಿಸುತಲಿ,
 ಬೇಡೆಂದು, ಬೇಡೆಂದು ಧ್ವನಿಗೈದು ಅಳುತಿರಲು
 ಎಲ್ಲಿದುರ್ದಾ ನಿನ್ನ ಪ್ರಜಾವಾತ್ಸಲ್ಯ ?
 “ ಪಿತನವಾಕ್ಯವೆ ನನಗೆ ವೇದನುಡಿ ” ಯೆಂದು
 ಪ್ರಜೆಗಳನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಕಾನನವ ಸೇರಿದಿಯೋ !
 ನನ್ನೀಗ ಬಿಡಲಿರುವೆ ಜನಪ್ರೇಮಕಾಗಿ ?

ಅಕಟಕಟ ಮರೆತಿದೇ ಜಾನಕಿಯು ಸ್ತ್ರೀಯೆಂದು !
 ಪುರುಷರನ್ಯಾಯವನು ಕೋಪವನು, ತಾಪವನು,
 ಸೈರಿಸುತ, ಸೈರಿಸುತ, ಸೈರಿಸುತ ನಾರಿಯರು,
 ತುಟಿಯೆರಡು ಮಾಡದಲೆ, ವಚನವಂ ಮೊರದಲೆ
 ಪಾದಪೂಜೆಯಗೈದು, ಶ್ವಾಸ ಶೂಕರರಂತೆ
 ಜೀವನವ ನಡಿಸಲ್ ಸುಗುಣಿಯರು ನಾರಿಯರು.
 ಪುರುಷನಂತಿರದಿರಲ್ ಕುಲಟಿಯರು ನಾರಿಯರು.
 ಅಡಗಿಹುದೆ, ಮಲಗಿಹುದೆ ಭಾರತದಭೂಮಿ ?
 ಸ್ತ್ರೀಯರನು ಪೂಜಿಸುವ ಪುಣ್ಯಭೂಮಿ ?
 ಇರಲಿರಲಿ ಪ್ರಾಣೇಶ ಅನುರಾಗ ತೋರೋ !

ರಾಮ:—

ಬಲುಮೆಯೇತಕೆ ಸೀತಾ ?

ಸೀತಾ:—

ಸ್ವಾರ್ಥಪರರಾಮ, ಬಲವಾಗಿ ನೀನಿರಲಿ,
 ರಾಜ್ಯವದು ಬಲತಿರಲಿ, ಸಂಪತ್ತು ಬೆಳೆದಿರಲಿ,
 ಜಾನಕಿಯು ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು, ಕಂಗೆಟ್ಟು ನಾಯಾಗಿ
 ಅಡವಡವಿ ಅಲೆದಲೆದು ಅಳುತ್ತಿರಲಿ ನಿನಗೇನು ?
 ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ವಿಧಿಯುಂಟು, ಹಕ್ಕುಂಟು ನಿನಗೆ.
 ನಾರಿಗೆಲ್ಲಿದೆ ಪ್ರಾಣ ? ಅಬಲೆಗೆಲ್ಲಿದೆ ಹೃದಯ ?
 ಸ್ತ್ರೀಯೆಂದರದುವೊಂದು ಮಕ್ಕಳನು ಹೆರುಯಂತ್ರ.
 ಮಲಿನವಾಗುತ್ತಲೊಂದು ಮತ್ತೊಂದು ತರಲಿಹರು.
 ಮತ್ತೊಂದು ಬೇಡಾಗೆ ಮುನ್ನೊಂದು ತರಲಿಹರು.
 ಅಕಟಕಟ ಧೀಕಾರ, ಧೀಕಾರ ಸ್ತ್ರೀಜನ್ಮಕೆ.
 ಇರಲಿರಲಿ ಶ್ರೀರಾಮ ಹೃದಯವನ್ನವದೇನು ?

ರಾಮ:— ಪ್ರಸಕ್ತಿ ಹೃದಯದಿಂ ತೊಲಗಿಹುದು.

ಸೀತಾ:— ವಂಚಕನೆ ರಾಮ,
ಅಣ್ಣರೂಪ ಶಂಕೆಯದು ಪುಟ್ಟುತಲಿ ಹೃದಯದಲಿ
ತೊಲಗಿದುದು ನಿನ್ನದದು ಸೀತೆಗಿಹ ಪ್ರೇಮ.
ರಾವಣನು ಮೋಹಿಸಿದ ನಿಜವಹುದು ರಾಮ.
ಕವಿವರರು ನಿಜವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸದ ಪ್ರೇಮ.
ಸತಿಸುತರು ಹಳೆಯುತಿರೆ, ಬಂಧುಗಳು ಬೆಂದುತಿರೆ
ಮುನಿವರರು ಶಪಿಸುತಿರೆ, ಲಂಕೆಯದು ದಹಿಸುತಿರೆ
ರುಂಡಗಳು ಈರೈದು ಮುಂಡದಿಂದರುಳುತಿರೆ
ಚಲಿಸಿದುದೆ ರಾವಣನ ದಿವ್ಯಪ್ರೇಮ?
ನನ್ನನ್ನೆ ಬಯಸಿದನು; ಪ್ರೇಮವನೆ ಕೋರಿದನು.
ಪ್ರೇಮಶೂನ್ಯನೆ ರಾಮ, ಕಲ್ಲೆದೆಯ ರಾಮ,
ನಾರಿ ನಾಯಾಗಿಹಳೆ? ತೃಜಿಸಲ್ತೆ ವಿಧಿಯುಂಟೆ?
ಇದುವನೋಡು ಕುಹಕ ನಿನ್ನನ್ನೆ ತೃಜಿಸುವೆನು.

(ಚತುರ್ಥ ಅಂಕದ ಮುಕ್ತಾಯ)

ಎಲೆಜಗವೆ, ಎಲೆಜಗವೆ ಇತ್ತೊಮ್ಮೆನೋಡು.
ನಾರಿ ನಾಯಾಗಿಹಳು ಅನ್ಯಾಯನೋಡು.
ಪುರುಷರೇ ಅನ್ಯಾಯ ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳ್ವುದೇ?
ಅಬಲೆಯರು ಜಗದೊಳಗೆ ಅಬಲೆಯರೆ ಚಿರಕಾಲ?
ಎಲೆಜಗವೆ, ಎಲೆಜಗವೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೋಡು.
ಬುದ್ಧಿಯಿಂ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂ ಒರೆಹಚ್ಚಿ ನೋಡು.
ಸೀತೆಗಿಹ ಪ್ರೇಮದೊಳು ರಾಮನೋ, ರಾವಣನೋ?

ಭಿಕ್ಷುಕಿ.

ಭಿಕ್ಷುಕಿ:— ಬಕ್ಷಾಂದೇಹಿ ! ಭಿಕ್ಷಾಂದೇಹಿ !

(ಅರಸನು ಜೀವಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇವಳನ್ನು ನೋಡಿ)

ಅರಸ:— ಹಗಲಿರುಳು ಗಣಿಸದಲೆ, ಮಳೆಗಾಳಿಯೆಣಿಸದಲೆ
ಮನೆಮಾರು ನೆನೆಯದಲೆ, ಬಳಗವನು ಕೂಡದಲೆ
ಹರಕು ಸೀರೆಯನುಟ್ಟು, ಮಾಸಿದಾ ತಲೆಬಿಟ್ಟು,
ಕರದಿ ಜೋಳಿಗೆ ತೊಟ್ಟು, ಕಣ್ಣೆರಡು ಒಳನಟ್ಟು,
ಬೀದಿ ಬೀದಿಯ ಹಿಡಿದು, ಓಣಿ ಓಣಿಯ ಹಿಡಿದು
ಅಲೆದಲಿದು ತಿರುಗುತಿಹ ಭಿಕ್ಷುಕಿಯು ಅರಿವಳು ?
ಅಲ್ಲಿಹಳು ನೋಡವಳ ಸೌಂದರ್ಯ ನೋಡು.
ಚಿಲ್ಪಿರಿವ ಮೊಗ ನೋಡು, ಕುಡಿಹುಬ್ಬುಗಳ ನೋಡು;
ಕೆಂಪು ತುಟಿಗಳ ನೋಡು, ನಿಡಿಯ ನಾಸಿಕ ನೋಡು;
ಉದ್ದ ಹೆಳಲನು ನೋಡು, ಉಬ್ಬಿದೆಯನು ನೋಡು;
ಸಣ್ಣ ನಡವನು ನೋಡು, ತೋಳ್ಳೆರಡನು ನೋಡು;
ತರುಣಿ ತಾನಾಗಹಳು, ಭಿಕ್ಷೆಯನು ಬೇಡುವಳು;
ಬೇಡಿದುದ ಕೊಡಲಿಹೆನು ರಾಣಿ ತಾನಾಗುವಳೇ ?
ಸೇವಕನೆ, ಬಾರಿಲ್ಲಿ ಜವದಿಂದಬಾರೊ,
ಭಿಕ್ಷುಕಿಯ ಕರೆತಂದು ನಗೆಮೊಗವದೊರೊ !

(ಸೇವಕನು ಹೋಗಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿಯ ಭಿಕ್ಷುಕಿಯನ್ನು ಕರೆತಂದು
ಅರಸನಿಗಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವನು)

ಭಿಕ್ಷುಕಿ:— ವಂದನೆಯು ಮಹಾರಾಜ ಭಿಕ್ಷುಕಿಯ ಕರೆಸಿದುದೆ ?

ಅರಸ:— ಅಹುದಹುದು ಭಿಕ್ಷುಕಿಯೆ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡಲಿವೆ.
ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಸಿದುದು ಪೇಳುವಿಯಾ ವೆಸರೇನು ?

ಭಿಕ್ಷುಕಿ:— ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡಲೈ ವೆಸರನ್ನು ಕೇಳ್ವುದೆ ?

ಅರಸ:— ಇರಲಿರಲಿ ಭಿಕ್ಷುಕಿಯೆ ಪತಿದೇವನಿಹನೆ ?

ಭಿಕ್ಷುಕಿ:— ಪತಿದೇವನಿದೋಡೀ ಜೋಳಿಗೆಯಕಟ್ಟುವೆನೆ ?

ಅರಸ:— ತಾಯ್ತಂದೆಗಳು ಜಗದಿ ಬಾಳಹರೆ ಭಿಕ್ಷುಕಿಯೆ ?

ಭಿಕ್ಷುಕಿ:— ಬಾಳಹರು, ಬಾಳಹರು ಬಾಳದು ನನಗೇನು ?
ಜೋಳಿಗೆಯ ಕೊಟ್ಟಿಹರು, ತಿರುದುಣಲು ಕಳಿಸಿಹರು.

ಅರಸ:— ಬಿಸಿಲೊಳಗೆ ತಿರುತಿರುಗಿ ಬಾಡಿರುವಿ ಭಿಕ್ಷುಕಿಯೆ;
ಮಳೆಗಾಳಿಯೊಳು ಬಳಲಿ ಬೆಂದಿರುವಿ ಭಿಕ್ಷುಕಿಯೆ;
ಮಜ್ಜನವ ನೀಗೈದು ಭೋಜನವ ಸಲೆಗೈದು
ಜರದುಡುವು ನೀತೊಟ್ಟು, ವಜ್ರದುಂಗುರವಿಟ್ಟು
ನನ್ನೆಡಕೆ ನೀ ತೋರು, ಎನಗಾನಂದವನೆ ಬೀರು.

ಭಿಕ್ಷುಕಿ:— ನುಡಿಯದಿರಾಮಾತ ಬೇಡೆನಗೆ ಮಹರಾಜ.
ನೂರೆಂಟು ಮಡದಿಯರು ಗೋಳಿಡತಲಿರುತಿಹರು
ಭಿಕ್ಷುಕಿಯ ಕರೆತಂದು ಬಂಧನದೊಳಿಡಲಿಹೆಯಾ ?
ಬೇಡೆನಗೆ, ಬೇಡೆನಗೆ, ಬೇಡೆನಗೆ ಮಹರಾಜ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಗುಡಿಸಲೊಳು ತೋಷದಿಂ ಸಾಯುವೆನು.
 ಪರತಂತ್ರ ಬಾಲ್ಯಕೆಯ ಅರಮನೆಯು ಬೇಡಿನಗೆ.
 ನಾಕೇಳ್ವ ಭಿಕ್ಷೆಯನು ನೀನರಿಯೆ ಮಹರಾಜ.
 ಪೋಗಗೊಡು ಪೋಗಗೊಡು ವಂದಿಸುವೆ ಶಿರಬಾಗಿ.

ಅರಸ:-- ಬೇಡಿದುದ ಕೊಡಲಿಹೆನು ದಿಟವಾಗಿ ಭಿಕ್ಷುಕಿಯೆ;
 ರಾಜ್ಯವನು ನಿನಗೀವೆ ಕೇಳೆನ್ನ ಭಿಕ್ಷುಕಿಯೆ.

ಭಿಕ್ಷುಕಿ:— ಆಗದಾಗದು ಪ್ರಭುವೆ ಬೇಡಿನಗೆ ರಾಜ್ಯವದು.
 ಐಶ್ವರ್ಯನಾನೊಲ್ಲೆ. ಪೌತ್ರಸಂಪದವಿರಲಿ,
 ದಾಸಿಯರು ಬಹಳಿರಲಿ, ಸೇವಕರ ಬಲವಿರಲಿ,
 ವಜ್ರಮಾಣಿಕವಿರಲಿ, ಛತ್ರಚಾಮರವಿರಲಿ
 ಕಾಲಾಳುಗಳು ಇರಲಿ, ತುರಗ ಗಜ ಭಟಿವಿರಲಿ
 ಬೇಡಿನಗೆ, ಬೇಡಿನಗೆ ಒಡಬಡೆನು ಮಹರಾಜ.
 ನಾಕೇಳ್ವ ಭಿಕ್ಷೆಯನು ಭೂಪಾಲ ಕೊಡಲರಿಯ.
 ಪ್ರೇಮ ಭಿಕ್ಷೆಯು ಬೇಕು ಭೂಪತಿಯೆ ನೀಡುವಿಯಾ ?

ಅರಸ:— ಆನಂದವೆನಗಾಯ್ತು, ಸಿದ್ಧನಿಹೆ, ಸಿದ್ಧನಿಹೆ.
 ಅಪ್ಪುವೆನು ಬಾ! ಬಾ! ಬೇಗದಲಿ ಬಾ! ಬಾ!

ಭಿಕ್ಷುಕಿ:— ಜರದುಡುಪು ತೊಟ್ಟಿಹಿರಿ ಭಂಗಾರವಿಟ್ಟಿಹಿರಿ.
 ಬೆಳ್ಳಿ ತಲೆಬುರುಡಿ ನಿಲದೆ ಚಲಿಸುತಿದೆ.
 ಮೊಗವೆಲ್ಲ ಬತ್ತಿಹುದು ದೇಹವದು ಬಾಗಿಹುದು.
 ಬಚ್ಚಬಾಯನು ತೆರೆದು ಊರಗೋಲನು ಪಿಡಿದು

ಭಿಕ್ಷೆಯನು ನೀಡಲಿರೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಲೊಪ್ಪುವೆನೆ ?
 ರಾಟೆಯನು ತಿರುವುತಿದ, ಖಾದಿಯನು ಧರಿಸುತಿದ
 ನಾರಿಯರನುದ್ಧರಿಸ, ಹಳ್ಳಿಗರನುದ್ಧರಿಸ
 ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮರದಲಿ ಹೋರಾಡಿ ಸಾಯಲಿಹ
 ಭಿಕ್ಷುಕಿಯ ಭಿಕ್ಷೆಯನು ಪ್ರೇಮದಿಂ ಬೇಡಲಿದ
 ಯುವಕ ಭಿಕ್ಷುಕನ ಭಿಕ್ಷೆಯಂ ಬೇಡಲಿದೆ.
 ಮಾತಾಡು, ಮಾತಾಡು ನೀಡುವಿಯಾ ಭೂಪಾಲ ?

ಅರಸ:— ವಿಧವೆ ನೀನಾಗಿರುವೆ ತರುಣನಂ ಬಯಸುವುದೆ ?

ಭಿಕ್ಷುಕಿ:— ಆಗದೇತಕೆ ಪ್ರಭುವೆ,
 ವಿಧುರನಾಗಲಿ ಪುರುಷ, ಆಗದಿರಲವನು,
 ಒಂದಲ್ಲ ಎರಡಲ್ಲ ನೂರೆಂಟು ಸ್ತ್ರೀಯರಂ
 ಕೈಪಿಡಿದು ಆಳಲ್ಪೆ ಹಕ್ಕುಂಟು; ವಿಧಿಯುಂಟು.
 ವಿಧಿವಶದಿ ತಾನೊಮ್ಮೆ ವಿಧವೆಯಾಗಲು ನಾರಿ
 ಕೇಶಗಳ ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ಕೆಂಪುಬಟ್ಟೆಯನುಟ್ಟು
 ಕೆರೆಗಳಲಿ ಹೊಳೆಗಳಲಿ ತಣ್ಣೀರ ಮುಳುಮುಳುಗಿ
 ಕಷ್ಟದಲಿ, ತಾಪದಲಿ ಜೀವನವ ನಡಿಸಲ್ಪೆ
 ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಹಕ್ಕುಂಟು, ವಿಧಿಯುಂಟು.
 ಅದುನೋಡು ಮಹರಾಜ ಕಣ್ಣೆರೆದುನೋಡು.
 ವೇಶ್ಯೆಯರ ಬಳಗದಾ ಜೀವನವ ನೋಡು.
 ಶಿಶುಹತ್ಯೆಯನು ನೋಡು; ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯ ನೋಡು.
 ಕೆರೆಗಳಲಿ, ಹೊಳೆಗಳಲಿ, ಧುಮುಕುತಲಿ, ಮಡಿಯುತಲಿ
 ತೇಲುತಿಹ ವಿಧವೆಯರ ಶವಗಳನು ನೋಡು.

ವಿಧವೆಯರ ಜೀವನವು ವಿಪರೀತ ಜೀವನವೆ ?
 ಎಲ್ಲಿಯದು ಈ ನ್ಯಾಯ, ಪುರುಷರೇ ಅನ್ಯಾಯ !
 ಕುರುಡನಾಗಿಹ ಪುರುಷ, ಮಲಗಿಹನು ಆ ದೇವ.
 ಎಚ್ಚರಾಗೆಲೆ ದೇವ ವಿಧವೆಯರನುದ್ಧರಿಸು.
 ಪುರುಷರಿಗೆ ದಯೆಯಿಲ್ಲ, ಕನಿಕರವು ಎನಿತಿಲ್ಲ.
 ಮುಕ್ಕಣ್ಣ ಕೊಡುನಿನ್ನ ಮೂರನೆಯ ಉರಿಗಣ್ಣ,
 ಸುಟ್ಟುಹಾಕುವೆನಾನು; ಸಿಡಿದುಸಾಯಲಿಪುರುಷ.
 ಮಹದೇವಿ ಕೊಡುನಿನ್ನ ಕರದಲಿಹಖಡ್ಗವನು
 ಕಡಿಕಡಿದು ಚೆಲ್ಲುವೆನು; ತುಂಡರಿಸಿ ಕೊಲ್ಲುವೆನು.
 ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಕೊಡು ನಿನ್ನ ಬೆರಳಲಿಹ ಚಕ್ರವನು
 ರುಂಡಗಳ ಚಂಡಾಡಿ ಸಂಹರಿಸೆ ಪುರುಷರನು.
 ಮೌನವೇತಕೆ ದೇವ ? ಕನಿಕರವು ನಿನಗಿಲ್ಲ ?
 ದುರ್ದೈವವೆನಗಿನ್ನು ಗತಿಯಿಲ್ಲ, ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ.
 ಇದುನೋಡು ಭೂಪಾಲ ಕಣ್ಣೆರೆದು ನೋಡು.
 ಮಹಿಳೆಯರ ಮಾನಿನಿಯು, ವಿಧವೆಯರಿಗಾಧಾರ
 ಇರಿದುಕೊಳ್ಳುವೆನೋಡು, ನೆತ್ತರವ ನೀ ನೋಡು.
 ನೆತ್ತರವ ಕಾರುತಲಿ ಸತ್ತು ಹೋಗಲಿ ಪುರುಷ.
 ಅದುನೋಡು ಯಮಧರ್ಮ, ಯಮರಾಜ ಬರುತಿಹನು.
 ಬಾ, ಯಮನೆ, ಯಮರಾಜ, ನರಕಕೆಳೆಯಲು ಬಂದೆ ?
 ಪುರುಷರನ್ಯಾಯವನು ತಡೆಯದಲೆ ಮಡಿಯಲಿಹೆ
 ವಿಧವೆ ಭಿಕ್ಷುಕಿಯ ನರಕಕೆಳೆಯೊಯ್ಯೆಯಾ ?
 ಪುರುಷನೈ ಯಮನೀನು, ಪಕ್ಷಪಾತಿಯು ನೀನು.
 ಇರಲಿರಲಿ ಸರಿಯತ್ತ, ಹಿಂತಿರುಗಿ ಪೋಗತ್ತ.

ಸ್ವರ್ಗವನು ಸೇರುವೆನು: ಶಿವನಡಿಯಕ್ಕೇರುವೆನು.
ಪೋಗುವೆನು ಪೋಗುವೆನು ವಂದನೆಯು ಮಾರಾಜ
ಕೇಳಿದೆಯೆಲೆ ಕೂಡೆನ್ನು ಹೃದ . . .

(ಅರಸುಪುತ್ರನು ಎಷ್ಟೆಲೆ ಪ್ರಸೇದಿಸಿ ಅವನ ಕೈಯಿಡ)

ಅ. ಪುತ್ರ:- ಏನಿದೀ ಭಿಕ್ಷುಕಿಯ ಭೀಷಣವು ಪಿತನೆ?

ಅರಸ:- ಪ್ರೇಮಭಿಕ್ಷೆಯಬೇಡಿ ಮಾಡಿಯಲ್ತೆ ನಿಂದಿಹಳು.

ಅ. ಪುತ್ರ:- ವಜ್ರಹೃದಯದ ಪಿತನೆ ಸಾಕಿನ್ನು ಅನ್ಯಾಯ!
ಭಿಕ್ಷುಕಿಯೆ, ಸಿದ್ಧನಿಹೆ ಅಭಯವನು ನಾನೀವೆ.
ನಾರಿಯರ, ವಿಧವೆಯರ ಉದ್ಧಾರವನುಗೈದು
ಜೀವನವ ಪಾವನವಗೊಳಿಸಲ್ತೆ ಸಿದ್ಧನಿಹೆ.

(ಅರಸುಪುತ್ರ-ಭಿಕ್ಷುಕಿಯರ ವಿನಾಹ ಜರಗುವದು.)

ಧರ್ಮ.

೧

ಕೂಳ್ಳದಿಹ ನನಗೆ
ಕಲ್ಪನಾರ್ಚನೆಯಂತೆ !
ಸೆರೆಮನೆಯ ಸೋಬತಿಗೆ
ಸೂರ್ಯ ಜಪ ತಪವಂತೆ !

೨

ನಾನೊಲ್ಲದಿಹ ನಾರಿ
ನನಗಾಗಿ ಇಹಳಂತೆ !
ಪಿತನ ನುಡಿ ಮೀರಿ
ನಡೆಯೆ ನರಕವಂತೆ !

೩

ಹೆಣ್ಣಿನಾ ಹಣೆಬರಹ
ಪುರುಷ ಬರೆದುದೆ ಅಂತೆ !
ಇಲ್ಲದೊಡೆ ವಿರಹ
ಅವಳ ಜೀವನಕಂತೆ !

೪

ನನ್ನವರ ನಾನೆಂದು
ಮುಟ್ಟಿಕೂಡದು ಅಂತೆ !
ಹೊಲೆಯನವನೆಂದು
ಶಾಸ್ತ್ರಶಾಸನವಂತೆ !

೫

ಅಪ್ಪ ಹೇಳುವುದೆಲ್ಲ
ಮೇರುಪರ್ವತವಂತೆ !
ಮೂರಿ ನಡೆವರಿಗೆಲ್ಲ
ನರಕ ಸಿದ್ಧನೆ ಅಂತೆ !

೬

ಕಾಲವರಿಯದ ಧರ್ಮ
ಕುಲಗೇಡಿ ಅಲ್ಲಂತೆ !
ಯುವಕರೆಲ್ಲರ ಧರ್ಮ
ಅವಿಚಾರವಹುದಂತೆ !

ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಾಟ !

೧

ಅಜ್ಜ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟ !
ಕೈಯ ಹಿಡಿದು ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟ !

೨

“ ಇವಳಬಿಟ್ಟು ಇವಳುಯಾರು ?
ಇವನಬಿಟ್ಟು ಇವನುಯಾರು ? ”

೩

ಇವಳುಗಂಗೆ, ಇವಳುಗೌರಿ!
ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರರಿವರು !

೪

“ ಹೋಗೆ ಗಂಗೆ, ಹೋಗೆ ಗೌರಿ !
ಹೋಗೊ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರ ! ”

೫

“ ಬಿಟ್ಟಿ, ಬಿಟ್ಟಿ, ಬೆಳಗು ಆಯ್ತು !
ತಟ್ಟಿಮನೆಯು ಹಾಳು ಆಯ್ತು ! ”

೬

“ ಹಾಳುಗೋಡೆ ದೆವ್ವಬಂತು ! ”
ಅಯ್ಯೋ ಅವರ ಹುಡುಕಲೆಂತು ?

೭

ಗಂಗೆಯಿಲ್ಲ, ಗೌರಿಯಿಲ್ಲ !
ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರರಲ್ಲ !

ಉ

ವನದೊಳಿಲ್ಲ, ಮನೆಯೊಳಿಲ್ಲ !
ಸ್ವರ್ಗ ನರಕದೊಳಿಲ್ಲ !

೯

ಹೆಣ್ಣಿನಾಟವಾಡಬಂದೆ !
ಮನೆಯ ಕೆಲಸ ಮರೆತು ನಿಂದೆ !

೧೦

ದೇವರನ್ನು ಹುಡುಕ ಹೋದೆ !
ಗಂಡು ಹುಡುಗ ' ಹೆಣ್ಣು ' ಆದೆ !

‘ ಬೇಂದ್ರೆ ’ ಯವರ ‘ ಗರಿ ’

(ಸಾತ್ವೀದು ಗೆಳೆಯರು ಕೂಡಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ರೀಡೆಯಾದುತ್ತಲಿದ್ದವು ಗೆಳೆಯನೋ
ರ್ವನು ನನಗೆ ಪುಚ್ಚ, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ, ಪರಮೇಶ, ಪರ್ವತ, ಪಟ ಈ ಐದು ಶಬ್ದಗ
ಳನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿ ಜನಪದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೂಡಲೆ ಒಂದು ಪದಕಟ್ಟು ಎ.ದ
ಆಗ ಕೂಡಿದ ಕೂಡಿದು)

ಪುಚ್ಚವೆಂದಿನಬೇಡ, ಅಚ್ಚಗನ್ನಡವಲ್ಲ |
ಪುಚ್ಚವೆಂಬುದಕೆ ‘ಗರಿ’ಯೆನ್ನು | ಗೆಳೆರಾಯ |
ಹರುಷದಲಿ ಹಾಡು ಹಾಡೇನ || ೧ ||

ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯೇರ್ಪಾನ, ಪರಮೇಶಬಂದಾನ |
ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣುಗಳು ಕೂಡ್ತಾರ | ಗೆಳೆರಾಯ |
ದತ್ತಾವತಾರವಾಗೇದ || ೨ ||

ದತ್ತಮೂರ್ತಿಯನಾಮ, ನರಲೋಕಕಪ್ರೇಮ |
ಅಂಬಿಕಾತನಯಗಿತ್ತಾರ | ಗೆಳೆರಾಯ |
‘ಗರಿ’ ಗವನೆ ಜನ್ಮಕೊಟ್ಟಾನ || ೩ ||

ಗರಿಯೆನಗೆ ಗುರುವಾಯ್ತು, ಪರ್ವತದ ಸಾಲಾಯ್ತು |
ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ ಕಡಲು ನನಗಾಯ್ತು | ಗೆಳೆರಾಯ |
ಬೇಡಿದುದ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿತು || ೪ ||

ಗರಿಯಾಗಿ ಪಾರೇನ, ಗರಿಯಾಗಿ ಮೆರೆದೇನ |
ಪಟವಾಗಿ ಮುಗಿಲ ಮುಟ್ಟೇನ | ಗೆಳೆರಾಯ |
ಪರಶಿವನ ಪಾದ ಕಂಡೇನ || ೫ ||

ಗರಿಯೆನ್ನ ಬಳಗಿರಲಿ, ಗುರುವಿನ ಬಲವಿರಲಿ |
ಸರಸತಿಯ ವೀಣೆ ನುಡಿತಿರಲಿ | ಗೆಳೆರಾಯ |
ಹರುವದಲಿ ಹಾಡು ಹಾಡೇನ || ೬ ||

ಗಂಡಸಿನ ' ಹೂಂಕಾರ ' !

ಸೂಳೆಕುದುರೆಯ ಬಿಟ್ಟು
ಮೂಜಗದಿ ಸಂಚರಿಸಿದವು ,
ಕಟ್ಟಿಹಾಕುವ ಕಲಿಯು

ಒಬ್ಬನಿಲ್ಲವು ಎಂಬ ಹೆಬ್ಬುಬ್ಬಿನೀ ಚಿಹ್ನೆ
ಗಂಡಸಿನ ಹೃದಯ ' ಹೂಂಕಾರ ' !

ಮುದುಕನಾಯತ ಕೊಟ್ಟು
ಹುಡುಗಿಯ ತಲೆಬುರುಡಿಯನು
ಕೆಂಪು ಬಟ್ಟೆಯೊಳದ್ದಿ
ಪೂರ್ವ-ಪಶ್ಚಿಮದಿ ಮೆರೆಯಿಸಿದವೆಂದು
ಗಂಡಸಿನ ಹೃದಯ ' ಹೂಂಕಾರ ' !

ಮೂವತ್ತುಮೂರು ಕೋಟಿ
ಕುರಿಗಳನು ಕೂಳಿಲ್ಲದೆಯೆ
ಕೊಂದು, ದೇವತೆಗಳನೆಲ್ಲ
ತುಷ್ಟಪಡಿಸಿದವೆಂಬ ಜಯಸತಾಕೆ
ಗಂಡಸಿನ ಹೃದಯ ' ಹೂಂಕಾರ ' !

ಭಿಕ್ಷುಕರನೆಲ್ಲ ಬದಿಗಿರಿಸಿ
ಸಾಲದಲೆಗಳ ಹಾಸಿ
ಪಂಚಪಕ್ಷಾನ್ನಗಳ ಬಡಿಸಿ

ಒಲ್ಲೆ ವೆನ್ನುತ ಭುಂಜಿಸಿದ ಬಲಭೀಮರೆಂದು
ಗಂಡಸಿನ ಹೃದಯ ' ಹೂಂಕಾರ ' !

ಈ ಗಂಡಸರ ಮಂಡಲಕೆ
ಕೊಳ್ಳೆಯ ಕೊಟ್ಟು ಸುಟ್ಟು
ಬಿಡಲಾಯೆಂದು ಯತ್ನಿಸುವೆ ,
ಅದಕೆ ನಾನಲ್ಲದಿನ್ನೇರ್ವ ಕಲಿಯಿಲ್ಲೆಂದು
ಗಂಡಸಿನ ಹೃದಯ ' ಹೂಂಕಾರ ' !

ಸುಖ-ದುಃಖ.

ಸತಿ:— ತೇಲು ಮೋಡಗಳ
ತೀಡಿ ಮುಡಿಗಟ್ಟಿ
ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮುಡಿದು
ಮುಗುಳುನಗೆ ಚಿಲ್ವ
ಮುಗಿಲುಚೆನ್ನೆಯ
ನೋಡಿ ನಗದಿರ್ಪ
ಕವಿಯು ಕವಿಯೇನೆಂಬೆ!
ಚೆನ್ನ ಚೆನ್ನಯನೆ,
ಚೆಲುನಗೆಯನೊಮ್ಮೆ
ಬೀರು, ಸುಪ್ರಭಾತದ
ಸುಮನ ಸಂಚಯದಂತೆ!
ಕಿರುನೃತ್ಯಗೈಯೊಮ್ಮೆ
ಮಧುವನಿಂಟೆ ಮೈ-
ಮರೆತ ಮರಿದುಂಬಿಯಂತೆ!

ಪತಿ:— ಕಡಲಿನೊಡಲಿನೊಳು
ನೆಲೆಯ ನಡುವನೆಯಲ್ಲಿ
ಸಿಂಪೆ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಸಿಲುಕಿ ಮೌಕ್ತಿಕವು
ಮೊರೆಯಿಡುತಲಿರೆ
ಮನ ಕರಗದಿಹ
ಕವಿಗಾರ್ತಿ ಕಲ್ಲೆಂಬೆ !
ರನ್ನಹೃನ್ಮಯಳೆ ,
ನೀ ನಗುತಲಿರಬೇಕು
ನಾನಳುತಲಿರಬೇಕು
ಸುಖದುಃಖ ಸಮವಂತೆ !
ಇದನೆ ಜಗಜನಕೆ
ತೋರಿ ಸಾರಲಿಬೇಕು
ಕಡಲು-ಬಾನುಗಳಂತೆ !

ಗೆಳೆಯನ ಗಂಡುಮಗು.

(ನನ್ನ ಗೆಳೆಯನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಗಂಡುಮಗು ಹುಟ್ಟಿತೆಂಬ ವಾರ್ತೆ ಕೇಳಿದಾಗ
ಬರೆದು ಕಳಿಸಿದುದು.)

೧

ಗಂಡು ಜನಿಸಿತೇನು ಗೆಳೆಯ,
ಗಂಡು ಗಂಡಸಾಗಲಿ !
ಹಾಲು, ಹಣ್ಣು ಕದ್ದು ತಿಂದು
ಪುಂಡ ಹುಡುಗನಾಗಲಿ !

೨

ಶಾಲೆಗವನ ಚಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟಿ,
ಮನೆಯ ಪಾಠ ಕಲಿಯಲಿ !
ಲತ್ತಿವೆಟ್ಟು ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಿ,
ಹುಲಿಯಹೊಡೆವನಾಗಲಿ !

೩

ಕಲ್ಲುಪೂಜೆ ಕಲಿಸಿಬಿಟ್ಟಿ,
ದೇವರಿಲ್ಲವೆಂದುಹೇಳು !
“ ಇರುವನಲ್ಲ ” ವೆನ್ನಲವನು,
ಸತ್ತ ದೇವರೆಂದು ಹೇಳು !

૯

હજીયધર્મ હજીબિટ્ટી,
ધર્મલંડનાગલી !
તલેગે તડિયગટ્ટીબિટ્ટી,
બુદ્ધિશક્તિ બેજીયલી !

૧૦

મદુવેગિદુવે માડિબિટ્ટી,
અવને માડિકોણી !
ચિન્ન-બેણી ગણિબિટ્ટી,
તાને હોણ્ટ્ટી હોરેયલી !

ನಾದಭೇದ.

೧

ಧಣಧಣನಾದವು ಕೇಳಿಸಿತೆಂದರೆ,
ದೇವರಪ್ರಾಣವು ಹಾರುವುದು.
ಧರ್ಮಕೆ ಬೆಂಕಿಯು ಬೀಳುವಧು.
ಸೂರ್ಯನ, ಸಾಗರ ನುಂಗುವುದು.
ದೈತ್ಯರ ಮೇಳವು ಕೂಡುವುದು.
ಕಾಲನ ನೃತ್ಯವು ನಡೆಯುವುದು.
ಭೈರವಿರಾಗವು ಕೇಳುವುದು.
ನರಕವು ಸ್ವಾಗತಗೈಯುವುದು.
ಧಣಧಣನಾದವು ಕೇಳಿಸಿತೆಂದರೆ !

೨

ಝಣಝಣನಾದವು ಕೇಳಿಸಿತೆಂದರೆ,
ದೇವರು ಸೇವಕನಾಗುವನು.
ಆಗಸ ಅರಮನೆ ಮಾಡುವನು.
ಇಂದ್ರನು ಆಯುಧಕೊಳ್ಳುವನು.
ಪರ್ವತಪುಡಿಪುಡಿಮಾಡುವನು.
ಕುಬೇರ ನೃತ್ಯವಗೈಯುವನು.
ಚಿನ್ನದಬುಗ್ಗೆಯ ಪುಟಿಸುವನು.
ಕಾಲನು ಕಿಂಕರನಾಗುವನು.

ಪ್ರಾಣದನಿಟ್ಟುನು ಒಟ್ಟುವನು.
ಝಣಝಣನಾದವು ಕೇಳಿಸಿತೆಂದರೆ !

೩

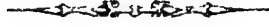
ಢಣಢಣನಾದಕೆ ಓಡುವುದೇಕೋ ?
ದೇವರಪೂಜೆಯು ಸಾಗಿಹುದು.
ಮಂಗಲಗೀತವು ಕೇಳುವುದು.
ಭಕ್ತಿಯಭಾವವ ತೋರುವುದು.
ಧರ್ಮದಾರತಿಯ ಬೆಳಗುವುದು.
ತನುನೈವೇದ್ಯವ ನೀಡುವುದು.
ಮಕ್ಕಳ ಮಧ್ಯದಿ ಕೂಡುವುದು.
ಉದಯರಾಗವನೆ ಹಾಡುವುದು.
ಆನಂದದಿ ಕುಣಿದಾಡುವುದು.
ಝಣಝಣನಾದಕೆ ಕೂಡುವುದೇಕೋ ?

ತುತೂರಿ.

ಕಾರ್ವೋಡ ಮುತ್ತಿಗೆಯ ಕಿತ್ತೋಗಿದ
ಅನಂತಾನಂದಮಯಮಾಕಾಶ !
ಗಿರಿಗಹ್ವರಗಳಾಚೆಯಲಿ ಗಗನದಲಿ
ತೇಲಿ ತಿರುಗುತಿಹ ಗಿಳಿವಿಂಡು !
ಸರಸಿಜಳ ಸೆರೆಬಿಟ್ಟು ಸ್ವರ್ಣೋಜ್ವ-
ಲೋದಯದ ಸುಮಂಗಲ ಪಾಡಿ
ಕುಲುನಗೆಯ ಕುಸುಮಗಳ ಮೂಸಿ
ಮುತ್ತಿಟ್ಟು ಮಧುವನೀಂಟುತಿಹ
ತುಂಬಿಗಳು ! ಏನಿದಚ್ಚರಿಯಮಮ !
ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದಾನಂದಮಯ ಕಡಲು !
ನಭೋಮಂಡಲದಾಚೆಯಲಿ ಏನೊ
ದನಿಯೊಂದು ಕೇಳುತಿದೆ. ಹೃದಯ-
ವನೆ ಕುಲುಕಿ ಜೈತನ್ಯಕನುಮಾಡಿ
ಕೊಡುತಲಿದೆಯೆನ್ನ ತನುವಿನಾಣು
ಪರಮಾಣುಗಳಲಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಸ್ಫುಟ-
ಗೊಂಡು ಚಿಮ್ಮುತಿದೆ; ಹೊರಹೊಮ್ಮುತಿದೆ !
ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುವ ಮುಖಹೀನರನು

ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸುವ ಜವ್ವನುದಿಸುತಿದೆ!
ನನ್ನನೆಚ್ಚರಿಸುತಿಹ ದನಿಯದಾವದು?
ಅದುವೆ ಹೊಸಯುಗದ ಹೊಸದಿನದ
ಹೊಸದನಿಯ ಹೊಸ ತುತೂರಿ!

ಕೊನೆಯಾಶೆ.

ಹೊಸದಿನದ ಹೊಸತುತೂರಿಯ ದನಿ-
ಯು ಹೃದಯವನು ಸೇರೆ, ಕುದಿರಕ್ಕೆ
ತಳಮಳಸಲಾ ಸವಜನ್ನನೋತ್ಸ-
ಹದಲಿ ಪಂಜರದೊಳಹ ಗಿಳಿಯ ಹೊ-
ರಗಳೆದು ತೂರಿ ತೇಲಲು ಬಿಟ್ಟು
“ ಸೌಖ್ಯದಾಕಾರದಲಿ ಮುಗಿಲು-
ಹಣ್ಣುಗಳ ಸವಿದು ಶಾಂತಿಸರಕಿ-
ಳಿದು ತಿಳಿನೀರನೀಂಟಿ ಸತಿ ಸುತರ
ಕೂಡಿ ಮಾತುಕತೆಯಾಡಿ ಮೆರೆ”
ಯೆಂದ ಸಂದೇಶವನು ತಾಯೆ ನಿನ-
ಗರುಹಲೆಂದು ಧಾವಿಸಿ ಬಂದೆ.
ನಿನ್ನ ಉಪವನದಿ ಪಚ್ಚಗರುಕೆಯ
ಶಾಂತಿ ಶಯ್ಯೆಯಲಿ ಮಲಗಿಹೆ
ನಾದೊಡೇನೆಲಿತಾಯೆ, ನಿನ್ನ
ಮುದ್ದು ಕಂದನನೊಮ್ಮೆಯೆ ಒಮ್ಮೆ
ಮೈದಡವಿ ಮುದ್ದಿಟ್ಟುಬಿಡು
ಒಡನೆ ಪ್ರಾಣವ ಬಿಡುವೆ ಸಂತಸದಿ.

